

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Karl Henrik Køster
30. maj 1969

Karl Henrik Køster

30. maj 1969

Indholdsfortegnelse

1. K. H. Køster Lecture Fund	9
2. Tabula Gratulatoria	11
3. K. H. Køster — biografiske data	24
4. K. H. Køster — Index operum	28
5. Bispebjerg Hospital, kirurgisk afdeling A, index operum 1957—1969	33
6. K. H. Køster — ved H. Faber, A. Zacho, I. Douglas-Wilson, W. Dam og F. Zachariae	40
7. Apothekere, disse Pengehøge, plukke den menige Mand, ved E. Snorrason	64

K. H. Køster Lecture Fund

I anledning af K. H. Køster's 60 års fødselsdag er nedenstående indbydelse sendt til en række venner, kolleger og elever af K. H. Køster, samt til foreninger og institutioner, som K. H. Køster har været i kontakt med.

Dr. Karl Henrik Køster, head of the Surgical Department A (Gastroenterology) of Bispebjerg Hospital, Copenhagen, will be celebrating his 60th birthday on the 30th of May 1969.

A group of friends, former and present assistants of dr. Køster wish to express their appreciation of his contributions to the field of gastroenterology both as a clinician and as a research worker, and their admiration for his achievements in the cause of humanity, They feel that this should be expressed by the creation of a fund, enabling an outstanding gastroenterologist to be invited each year on the 30th of May to deliver a lecture in the honour of dr. Køster in the Danish Gastroenterological Association.

We should be grateful if you would consider contributing to the »K. H. Køster lecture fund«. A tabula gratulatoria with the names of the donors will be presented to dr. Køster on his birthday.

MOGENS ANDREASSEN, M.D.
Professor of Surgery,
University of Copenhagen,
Rigshospitalet, Department C.

MOGENS BJØRNEBOE, M.D.
Professor of Internal Medicine,
Bispebjerg Hospital, Department B.

FRANCIS ZACHARIAE, M.D.
Associate Chief Surgeon,
Bispebjerg Hospital, Department A.

POUL MARTIN CHRISTIANSEN, M.D.
Bispebjerg Hospital, Department A.

DANIEL ANDERSEN, M.D.
Bispebjerg Hospital, Department A.

Som svar på denne skrivelse er indkommet kroner 70.000, som herefter udgør „K. H. Køster Lecture Fund“.

Fondets bidragydere er anført i Tabula Gratulatoria.

Tabula Gratulatoria

K. ABILDGAARD

fabrikant, København

E. AMDRUP

overlæge, dr. med., København

ESTHER AMMUNDSSEN

medicinaldirektor, dr. med., København

A. HARRESTRUP ANDERSEN

overlæge, dr. med., København

DANIEL ANDERSEN

læge, København

EBBA & KJELD ANDERSEN

overlæge, København

J. LA COUR ANDERSEN

læge, København

NIELS NØRSKOV ANDERSEN

læge, København

MOGENS ANDREASSEN

professor, overlæge, dr. med., København

P. H. ANDRESEN

overlæge, dr. med., København

POUL ANTHONISEN

overlæge, dr. med., København

VAGN ASKROG

overlæge, København

ASTRA A/S

POUL ASTRUP

professor, overlæge, dr. med., København

HENRY AVNSLEV

hospitalsinspektør, cand. jur., København

POUL BACH-NIELSEN

overlæge, dr. med., Ålborg

PAUL BACKER

læge, København

HELGE BADEN

overlæge, dr. med., København

H. O. BANG

overlæge, dr. med., Ålborg

BANG & TEGNER A/S

LARS BANKE

læge, København

J. H. BARON

M.D., F.R.C.S., London

C. R. G. BARRINGTON

dr., Kent

A/S ALFRED BENZON

JØRGEN BICHEL

professor, dr. med., Århus

BIE & BERNTSEN

BIOPHARMA A/S

ni direktor, cand. pharm. Parl Assens

HANS BJERRE

overlæge, dr. med., Fåborg

JØRGEN BJERRUM

overlæge, København

MOGENS BJØRNEBOE

professor, overlæge, dr. med., København

BERNHARD BODNIA

fabrikant, København

IVAR BORG

docent, dr. med., Malmö

STIG BORGSTRÖM

docent, dr. med., Malmö

ERIK BREDAHL

overlæge, København

BENDT BROAGER

overlæge, dr. med., København

HARRY BROCKS

overlæge, dr. med., København

A/S OTTO BROE

A. BROOMÉ

overlæge, dr. med., Boris

GU DRUN BRUN

overlæge, dr. med., København

CHR. BRUUSGAARD

professor, overlæge, dr. med., Oslo

K. BRØCHNER-MORTENSEN

professor, overlæge, dr. med., København

OLE WADUM BUHL

læge, København

H. ARNOLD BUSCK

forlagsboghandler, København

RONALD L. CANNEY

M. Ch., F.R.C.S., Kent

THOMAS CASTBERG

overlæge, dr. med., København

AUGUST CHRISTENSEN

overlæge, dr. med., København

ELLEN CHRISTENSEN

oversygeplejerske, København

MOGENS STIG CHRISTENSEN

læge, København

RAGNHILD CHRISTENSEN

fru overlæge, Fåborg

BIRTHE & POUL MARTIN
CHRISTIANSEN

læger, København

TAGE CHRISTIANSEN

dr. med., København

JENS C. CHRISTOFFERSEN

professor, overlæge, dr. med., København

C. M. CRAIG

M.D., F.R.C.S., Lowestoft

H. D. CUMMACK

M.D., F.R.C.R., Edinburgh

J. B. DALGAARD

professor, dr. med., Århus

WILLY DAM

overlæge, København

DAMECA

F. DAMKIER

landsretsagfører, København

DANMARKS

APOTEKERFORENING

„DANMARKS FRIVILLIGE
BLODDONORE“

landsorganisationen

DANMARKS LOGE UOBB
NR. 712

„DANSK
GASTROENTEROLOGISK
SAMMENSLUTNING“

DANSKE KIRURGERS
ORGANISATION

GERALD DOTEVALL

docent, dr. med., Göteborg

IAN DOUGLAS-WILSON

*M.D., Editor of The Lancet, Chislehurst,
Kent*

HUGH DOVEY

overlæge, dr. med., København

ESBEN DYBKJÆR

overlæge, København

HANS EHLERS

overlæge, Vordingborg

HARALD ENGBERG

overlæge, dr. med., København

BEA & MIGUEL G. ELIAS

M.D., New York

ERCOPHARM A/S

H. W. EWERTSEN

overlæge, dr. med., København

HELGE FABER

professor, overlæge, dr. med., København

AXEL FAHRENKRUG

overlæge, København

C. R. FASTING-HANSEN

generallæge, København

KNUD FELDT-RASMUSSEN

overlæge, København

HANS JØRGEN FENGER

dr. med., København

FERRING AB

FERRING A/S

KAJ FISCHERMANN

overlæge, dr. med., København

VIBEKE FOGED

professorinde, Ringsted

POUL FOGH-ANDERSEN

overlæge, dr. med., København

A. P. M. FORREST

professor, M.D., Ch. M., F.R.C.S., Cardiff

SVEN FRANDBEN

læge, København

SIR IAN FRASER

*professor, O.B.E., D.S.O., M. Ch., F.R.C.S
Belfast*

ALLAN GAMMELTOFT

overlæge, dr. med., København

GASTROENTEROLOGISK
LABORATORIUM

Kirurgisk afdeling A, Bispebjerg Hospital

A/S GEA

J. R. GEIGY A.G.

TORBEN GEILL

overlæge, dr. med., København

IAIN E. GILLESPIE

M.D., F.R.C.S., Glasgow

EGIL GJONE

overlæge, dr. med., Oslo

LONE & POUL A. GJØRUP

overlæge, dr. med., København

STEFFEN GJØRUP

overlæge, dr. med., København

GEORGE B. JERZY GLASS

M.D., New York

JØRGEN GLENERT

overlæge, Maribo

FRANK GLENN

M.D., New York

ERIK GODTFREDSSEN

øjenlæge, dr. med., København

HARALD GORMSEN

professor, dr. med., København

OTTO GOTTLIEB

ørelæge, Frederiksberg

PIET DE GRAAFF

dr., Arnhem

CHARLES A. GRIFFITH

M.D., Seattle

E. GUDMAND-HØYER

læge, København

JOHANNES O. HAGELSTEN

ørelæge, København

A. HAHN-PEDERSEN

ørelæge, dr. med., Usserød

ERIK HART HANSEN

professor, ørelæge, dr. med., København

ERLAND HANSEN

ørelæge, København

JENS L. HANSEN

ørelæge, dr. med., København

OLF MOGENS HANSEN

ørelæge, København

PER FROM HANSEN

ørelæge, dr. med., København

TORBEN SVEND HANSEN

ørelæge, dr. med., København

F. M. HARTMANN

retsformand, København

E. HASNER

ørelæge, dr. med., København

ADAM HELMS

Bokförlaget Forum AB, Stockholm

GRETA & ADAM HELMS

Stockholm

JON HELTBERG

læge, København

ERIK HENRICHSEN

ørelæge, dr. med., Slagelse

J. HERMON-TAYLOR

M. Ch., F.R.C.S., Rochester

ALFRED HEY

læge, København

HOECHST DANMARK A/S

F. HOFFMANN-LA ROCHE

HENRIK HOFFMEYER

ørelæge, København

JØRGEN HOFFMEYER

ørelæge, dr. med., Fredericia

POVL HOLM-NIELSEN

professor, ørelæge, dr. med., Århus

FORENINGEN AF HOSPITALS-
OVERLÆGER I KØBENHAVN
bestyrelsen

POUL HORSTMANN
overlæge, dr. med., Odense

MARGRETHE & ÅGE HOVE
fuldmægtig, cand. jur., København

KNUD HØJGAARD
overlæge, København

I. C. I.
Pharmaceutical Division, England

BENGT IHRE
professor, dr. med., Stockholm

PETER W. INGRAM
F.R.C.S., Winchester

KURT IVERSEN
professor, overlæge, dr. med., København

OLE H. IVERSEN
overlæge, dr. med., Næstved

CHARLES JACOBSEN
lege, København

ERIK JACOBSEN
professor, dr. med., København

KNUD F. JANSEN
overlæge, dr. med., København

STIG JARNUM
overlæge, dr. med., København

KAJ GOTLIEB JENSEN
overlæge, Ribe

BJØRN NORDENTOFT JENSEN
overlæge, Odder

HANS-ERIC JENSEN
dr. med., København

GRETA LARSEN &
MARTIN JENSEN
korelærer, København

P. O. JENSEN
overlæge, Ålborg

P. MOGENS JERSILD
overlæge, dr. med., København

THE MEDICAL STAFF
*The Jewish Hospital of Saint Louis,
Saint Louis*

CHARLES JOHANSEN
overlæge, dr. med., København

AAGE JOHANSEN
overlæge, København

ERIK JUHL
lege, København

JØDISK
HÅNDVÆRKERFORENING
København

JØDISK KEGLEKLUB AF 1952

København

TORBEN GLARBORG

JØRGENSEN

læge, København

JENS KAMPMANN

direktor, København

EINAR KARUD

overlæge, Oslo

ANDREW W. KAY

professor, M.D., Ch. M., F.R.C.S., Glasgow

KAJ KJERULF

overlæge, dr. med., København

JOACHIM G. KLEBE

læge, København

HOTHER LUND KNUDSEN

læge, København

JENS BERNHARD KNUDSEN

læge, København

NIELS B. KRARUP

professor, overlæge, dr. med., København

JENNY KRISTENSEN

Olгод

TAGE BÆK KRISTENSEN

overlæge, dr. med., Bogense

KIRSTEN & OLE KRONBORG

læger, København

JØRGEN KYED-PEDERSEN

overlæge, Vejle

KØBENHAVNS

LÆGEFORENING

KØSTER'S BITTER FABRIK

GEORG BESTLE A/S

ERIK LANDBOE-CHRISTENSEN

professor, dr. med., København

E. HJALMAR LARSEN

overlæge, dr. med., København

J. A. LARSEN

overlæge, formand for Den almindelige danske Lægeforening, Ørsted

KAJ LARSEN

overlæge, dr. med., Vejle

OLE ANDRÉE LARSEN

overlæge, København

HENNING KRIEGER LASSEN

overlæge, dr. med., Randers

NIELS A. LASSEN

overlæge, dr. med., København

JAMES HUNTER LAWRIE

M.B., F.R.C.S., D.C.H., Cardiff

LILLY & V. LINDBJERG

grosserer, København

JOHN LINDENBERG

overlæge, dr. med., København

LINDENBURG & RIEMER

PEDER LINNET-JEPSEN

overlæge, dr. med., Århus

KAREN & PER LOUS

overlæge, dr. med., København

TOVE LUND

skoleleder, København

H. LUNDBECK & CO. A/S

JENS LYNGSØE

overlæge, dr. med., København

LØVENS KEMISKE FABRIK

C. M. MADSEN

overlæge, dr. med., Odense

POVL MADSEN

dr. med., København

VALDEMAR MADSEN

overlæge, dr. med., København

JØRGEN S. MALMSTRØM

læge, København

HENRIK MARCUSSEN

læge, København

G. A. MARTINI

professor, M.D., Marburg/Lahn

LEIF MARVITZ

tandlæge, København

W. D'A. MAYCOCK

M.D., F.R.C.P., Elstree, Hertfordshire

SVEN MEHLSSEN

læge, København

EINAR MEULENGRACHT

professor, dr. med., København

STEN MEURLING

overlæge, dr. med., Sundsvall

THE MEDICAL STAFF

Michael Reese Hospital and Medical Center, Chicago

ERIK MOLTKE

overlæge, dr. med., Usserød

**DET MOSAISKE TROS-
SAMFUND I KØBENHAVN**

JOHANNES MOSBECH

overlæge, dr. med., København

RASMUS MOVIN

overlæge, dr. med., København

STEN MÜLLERTZ

overlæge, dr. med., København

JOHANNES MYREN

docent, dr. med., Oslo

ANDREJ MYSCHETSKY

overlæge, København

MARIE-LOUISE MØLLER

laborant, København

EVA NATHAN

lege, København

JØRN NERUP

lege, København

FRITS NEUKIRCH

overlege, dr. med., København

H. R. NEVANLINNA

professor, dr. med., Helsingfors

A. LEVIN NIELSEN

overlege, dr. med., København

ARNE NIELSEN

lege, Nykøbing Falster

E. LYKKEGAARD NIELSEN

overlege, dr. med., Esbjerg

ERLING ERFURTH NIELSEN

overlege, København

POUL EBBE NIELSEN

lege, København

A/S N. C. NIELSEN

MOGENS NIMB

overlege, København

NOVO INDUSTRI A/S

LLOYD M. NYHUS

professor, M.D., Chicago

MOGENS OSLER

professor, dr. med., København

JØRGEN OSTENFELD

overlege, dr. med., Varde

VALDEMAR OSTRI

ørlege, København

MARCUS OTTSEN

overlege, dr. med., København

**FORENINGEN AF
OVERLÆGER UNDER
KØBENHAVNS KOMMUNE**

bestyrelsen

PARKE, DAVIS & COMPANY

GEOFFREY E. PARKER

D.S.O., F.R.C.S., London

ASGER BISGAARD PEDERSEN

lege, København

GERT PEDERSEN

lege, København

JØRGEN PEDERSEN

overlege, dr. med., København

K. PEDERSEN-BJERGAARD

apoteker, dr. phil., København

AXEL PERDRUP

overlege, dr. med., København

A/S PHARMACIA

NIELS H. POULSEN

*M.D., Chief of Public Health Division,
Addis Ababa*

P. EJBY POULSEN

overlæge, dr. med., København

FLEMMING QAADE

overlæge, dr. med., København

SONJA RASKIN

København

FINN RASMUSSEN

læge, København

K. A. RASMUSSEN

overlæge, København

KNUD BANG RASMUSSEN

overlæge, København

**KNUD NØRREGAARD
RASMUSSEN**

overlæge, dr. med., København

POVL RIIS

overlæge, dr. med., København

J. RINGSTED

professor, dr. med., Odense

RAGNAR ROMANUS

professor, overlæge, dr. med., Göteborg

CARL ROSDAHL

læge, København

THOMAS ROSENDAHL

overlæge, dr. med., København

HUGO ROSENQVIST

overlæge, dr. med., Stockholm

SIMON J. RUNE

dr. med., København

INGE RYGG

overlæge, København

P. RØDBRO

læge, København

P. H. SANDBLOM

professor, overlæge, dr. med., Lund

SANDOZ A/S

JØRGEN SAUGMANN-JENSEN

overlæge, dr. med., Århus

ERLING SCHIØLER

læge, København

SVERRE SCHLESCH-LUND

overlæge, Silkeborg

ARNE SCHMIDT

dr. med., København

KAI SCHMITH

overlæge, dr. med., København

KAY SCHOURUP

prosector, dr. med., København

A. F. SCHRAMM

fabrikant, København

OSCAR SCHUBERTH

professor, overlæge, dr. med., Stockholm

JEPPE SCHULTZ

læge, København

MICHAEL SCHWARTZ

overlæge, dr. med., København

G. D. SEARLE A/S

i' direktør, cand. pharm. Port M. Assens

OLE SECHER

professor, overlæge, dr. med., København

ERIK SECHER-HANSEN

læge, København

SEKRETÆRERNE

Kirurgisk afdeling A, Bispebjerg Hospital

VAGN SELE

læge, København

L. S. SEMB

docent, dr. med., Oslo

SHEILA SHERLOCK

professor, M.D., F.R.C.P., London

MARGOT SHINER

M.R.C.P., D.C.H., London

SIMONSEN & WEELS EFTF. A/S

VIBEKE SIMONSGAARD

civilingeniør, København

MAX SIURALA

overlæge, dr. med., Helsingfors

ERIK SKINHØJ

overlæge, dr. med., København

W. P. SMALL

M.D., F.R.C.S., Edinburgh

EGILL SNORRASON

overlæge, dr. med., København

**SPECIALLÆGE-
ORGANISATIONERNES
SAMMENSLUTNING**

bestyrelsen

MOGENS SPRECHLER

overlæge, dr. med., København

SQUIBB A/S

ULRIK STARUP

overlæge, dr. med., Vejle

KIRSTEN STERUP

læge, København

OLE STORM

overlæge, København

SURGICAL SIXTY CLUB

England

SYGEPLEJERSKER

*Ambulatoriet, kirurgisk afdeling A,
Bispebjerg Hospital*

SYGEPLEJERSKER

*Operationsgangen, kirurgisk afdeling A,
Bispebjerg Hospital*

SYGEPLEJERSKER

*Parillon 3 stuen, kirurgisk afdeling A,
Bispebjerg Hospital*

SYGEPLEJERSKER

*Parillon 3 1. sal, kirurgisk afdeling A,
Bispebjerg Hospital*

PALLE SØNDER

overlæge, dr. med., Nyborg

TYGE SØNDERGAARD

professor, overlæge, Århus

CHR. MYGIND SØRENSEN

overlæge, København

HANS RAHBEK SØRENSEN

professor, overlæge, dr. med., Odense

NORMAN C. TANNER

F.R.C.S., London

PETER A. TEILMANN

læge, København

EIGIL HESS THAYSEN

overlæge, dr. med., Ålborg

ERIC THING

overlæge, dr. med., Esbjerg

ÅGE CHR. THOMSEN

overlæge, dr. med., København

HANS THORSØE

dr. med., København

POUL THYGESEN

overlæge, dr. med., København

J. THYSSEN

overlæge, dr. med., København

IAN P. TODD

M.D., M.S., F.R.C.S., London

THE TRAVELLING

SURGICAL CLUB

England

FRITHIOF TRUELSEN

overlæge, dr. med., Odense

HERMAN TURNER

M.D., Saint Louis

NIELS TYGSTRUP

overlæge, dr. med., København

KJELD TØRNING

overlæge, dr. med., København

ERICH B. VOSBEIN

læge, Århus

OWEN H. WANGENSTEEN

professor, M.D., Minnesota

RICHARD B. WELBOURN

professor, F.R.C.S., London

ERIK WESTENGAARD

lege, København

CONSULTANT STAFF

*Gastro-Intestinal Unit Western General
Hospital, Edinburgh*

BARBARA & STAN. WICZYK

M.D., New York

ULLA WILDT

overlæge, København

J. C. F. LLOYD WILLIAMSON

M.D., F.R.C.S., Sussex

PETER WINDFELD

overlæge, dr. med., Sønderborg

KJELD WINKLER

overlæge, dr. med., København

K. G. WORMSLEY

M.D., F.R.C.S., Sheffield

HELGE WORNING

overlæge, dr. med., København

HELGE B. WULFF

professor, overlæge, dr. med., Malmø

LIS & FRANCIS ZACHARIAE

overlæge, dr. med., København

A. ZACHO

overlæge, dr. med., København

P. AAGAARD

dr. med., København

H. K. Køster - biografiske data

Student, Herlufsholm, 1927.

Medicinsk embedseksamen, København, Juni 1934.

Kursus i obstetrik, Århus, Juli 1934.

Kandidat, Fåborg Sygehus, 1.8.1934—31.7.1935.

Reservelæge, Brovst Sygehus, 1.8.1935—31.8.1936.

Vikar, røntgenafdelingen, Hjørring Sygehus, 1.9.—31.10.1936.

1. reservelæge, Fåborg Sygehus, 1.11.1936—30.9.1939.

Fast kandidat, kirurgisk afdeling A., Bispebjerg Hospital,
1.10.1939—30.9.1940.

2. assistent, patologisk institut, Bispebjerg Hospital, 1.10.1940—31.5.1941.

2. reservelæge, kirurgisk afdeling A., Bispebjerg Hospital,
1.6.1941—9.12.1943.

Assistent, Fysiologiska Institutet, Kgl. gymn. Centralinst., Stockholm,
1.1.—1.7.1944.

Assistent Surgeon, West Suffolk General Hospital, Bury, St. Edmunds,
15.8.—22.10.1944.

Major, Royal Army Medical Corps — Military Hospital, Catterick Camp.
21. Army Group 7. & 6. General Hospital, 32 Casualty Clearing Station
& 22 Field Dressing Station, 28.10.1944—1.7.1946.

1. reservelæge, kirurgisk afdeling A., Bispebjerg Hospital,
1.7.1946—1.5.1951.

Afdelingslæge, kirurgisk afdeling A., Bispebjerg Hospital,
1.5.1951—1.12.1956.

Konstitueret overlæge, kirurgisk afdeling A., Bispebjerg Hospital,
1.12.1956—30.8.1957.

Overlæge, kirurgisk afdeling A., Bispebjerg Hospital, 1.9.1957—
Specialistanerkendelse i kirurgi 1947.

Overlæge i Forsvarets Lægekorps og konsulent i kirurgi og blodtransfusion
for Forsvaret 1948.

Speciallægepraksis i kirurgi 1949.

Konsulent ved Løvens Kemiske Fabrik, 1949—, Blegdamshospitalet, 1948
—1957, De Gamles By, 1948—1957, Vestre Fængsels Hospital, 1950—,
Plejehospitalet Ringbo og Brøndbylund, 1965—

Medlem af Invalideforsikringsretten, 1957—

Formand for Dansk kirurgisk Selskabs blodtransfusionsudvalg 1948—1954.

Formand for Indenrigsministeriets Blodtransfusionsnævn 1954—1960.

Kommitteret ved opførelsen af Københavns kommunes blodbanker
1949—1951.

Medlem af Danmarks frivillige bloddonorer's landskomité 1951—

Formand for Dansk Standardiseringsråds udvalg for infusionsapparat
1949—

Formand for Dansk Standardiseringsråds udvalg for injectionssprøjter og
kanyler 1950—

Medlem af Dansk Standardiseringsråds udvalg for blanketter til sygehus-
brug 1969—

Medlem af International Standards Organization (ISO) — Technical Com-
mittee for Infusion Equipment, 1950—

Medlem af International Standards Organization (ISO) — Technical Com-
mittee for Syringes and Needles, 1951—

Formand for ISO Technical Committee 84, Working Group „B“ 1953—

Medlem af NATO's Committee for Standardization of Medical Equipment,
1952—1959.

Medlem af Sundhedsstyrelsens udvalg for klassifikation af sygdomme og
dødsårsager, 1958.

Medlem af Sundhedsstyrelsens udvalg for skadebehandling, 1965—1966.

Medlem af Københavns hospitalsvæsens visitationsudvalg, 1964—
 Medlem af Københavns hospitalsvæsens blanketudvalg, 1958—
 Medlem af Københavns hospitalsvæsens planlægnings- og moderniserings-
 udvalg for Bispebjerg Hospital, 1961—
 Medlem af Sygehusforeningens lægenormeringsudvalg, 1967—
 Medlem af bestyrelsen for Dansk kirurgisk Selskab 1942—1947.
 Formand for Selskabet for teoretisk og anvendt Terapi, 1953.
 Medlem af bestyrelsen for Soc. International de Transfusion Sanguine,
 1951—1954.
 Medlem af Association of Surgeons of Great Britain and Ireland, 1960—
 Medlem af Finska Läkaresällskapet, 1958—
 Medlem af Svensk kirurgisk Förening, 1961—
 Medlem af The Surgical Sixty Club, England, 1966—
 Medlem af British Society of Gastroenterology, 1968—
 Medudgiver af The Scandinavian Journal of Gastroenterology, 1966—
 Repræsentant for Indenrigsministeriet ved Congres Internat. de Transfusion
 Sanguine, Lissabon 1951, Rom 1952, Genève 1953, Paris 1953, Boston 1956.
 Indbudt foredragsholder:
 Hospitalsrådets årlige møde på Københavns rådhus 1959, 1965, 1967.
 Finskä Läkaresällskapet, Helsingfors, 1954.
 British Postgraduate School of Medicine, Hammersmith Hospital, London,
 1964.
 The Welsh National School of Medicine, Cardiff, 1964.
 The Jewish Hospital, Barnes Hospital and Wasington University Medical
 School, Saint Louis, 1966.
 Michael Reese Hospital and Medical Center, Chicago, 1966.
 Lørdagskonferencen, Universitetet, Lund, 1966 og 1967.
 Göteborgsymposiet, Järnbrist, 1965.
 Göteborgsymposiet, Ulcusproblemer, 1966.
 Nato Advanced Study Course on Gastric Secretion, Oslo, 1967.
 International kongres for geriatri, leder af den kirurgiske sektion, 1964.
 Underviser ved Forsvarets Lægekorps, krigskirurgi, 1948—1962.

Underviser ved Anesthesiology Center WHO, København, shock og transfusionsbehandling, 1955—1966.

Underviser ved Kursus i Gastroenterologi, København, 1966.

Underviser ved Kursus i Gastroenterologi, Ålborg, 1965 og 1966.

Medlem af Den almindelige danske Lægeforening's „underjordiske“ hovedbestyrelse, 1943—1945.

Medlem af bestyrelsen for Foreningen af overlæger under Københavns kommune, 1958—1962.

Formand for Foreningen af overlæger under Københavns kommune, 1962—1965.

Medlem af bestyrelsen for Københavns kirurgforening, 1948—1958.

Formand for Københavns kirurgforening, 1958—1966.

Medlem af bestyrelsen for Danske kirurgers organisation, 1966—

Medlem af bestyrelsen for Foreningen af hospitalsoverlæger i København, 1962—1965.

Formand for Foreningen af hospitalsoverlæger i København, 1965—

Medlem af bestyrelsen for Specialistorganisationernes Sammenslutning, 1965—

Medlem af bestyrelsen for Københavns Lægeforening, 1961—

Medlem af Den almindelige danske Lægeforening's repræsentantskab, 1961—

Svindts pris, 1948. Zimmermanns pris, 1966.

K. H. Køster - index operum

- Køster, K. H. (1937) Hyperplasia irregularis glandularis endometrii behandlet med excochleatio uteri. *Hospitalstidende*. 80. 42.
- Køster, K. H. (1938) Plastische Operationen bei Verlust des Daumens. *Acta orthop. scand.* 9, 115.
- Køster, K. H. (1939) Acut asthmaanfald med kvælning hos et barn. Tracheotomi, bronchiekateterisation. *Nord. Med.* 2. 1251.
- Køster, K. H. (1939) Perikardektomie bei Perikarditis fibrosa; zwei Fälle. *Acta chir. scand.* 82, 595.
- Køster, K. H. (1939) Mammoplastik. *Nord. Med.* 4. 3068.
- Køster, K. H. (1940) Ein Fall von Versio spontanea, verfolgt durch Röntgenuntersuchung. *Acta obst. et gyn. scand.* 20. 59.
- Køster, K. H. (1941) Sympaticusblokade som behandling af phlebitis. *Ugeskr. Læger.* 103. 5.
- Køster, K. H. & Ottsen, M. (1941) Om faren ved novocainblokada af ganglion stellatum. *Ugeskr. Læger.* 103, 540.
- Køster, K. H. & Fix, P. (1941) Om behandlingen af ingvinalhernier hos børn — og resultaterne af Lorthior's operation. *Ugeskr. Læger.* 103. 744.
- Køster, K. H. (1942) Om vasopressin og dets anvendelse i abdominal-kirurgien. *Ugeskr. Læger.* 104, 27.
- Køster, K. H. (1942) Shock I. *Ugeskr. Læger.* 104. 299.
- Køster, K. H. (1942) Shock II. *Ugeskr. Læger.* 104. 1013.
- Køster, K. H. (1942) Shock III. *Ugeskr. Læger.* 104. 1503.

- Bang, O., Knudsen, E. O. E., Køster, K. H. & Vermehren, M. (1942) Den intraossøse infusion. *Ugeskr. Læger.* 104, 1523.
- Køster, K. H. (1943) Traumatisk shock. Pathofysiologi, erkendelse, behandling. Statens civile Luftværn, København.
- Hevesy, G., Køster, K. H., Sørensen, G., Warburg, E & Zerahn, K. (1944) The red corpuscle content of the circulating blood determined by labelling the erythrocytes with radio-phosphorus. *Acta med. scand.* 126, 561.
- Køster, K. H. (1946) Om penicillinbehandlingens betydning i krigskirurgien. *Nord. Med.* 33, 731.
- Køster, K. H. (1946) Royal Army Medical Corps i Felten. *Militærlægen.* 52, 1.
- Køster, K. H. & Trolle, D. (1946) Investigations of postoperative shock: haemoconcentration, plasma protein and blood electrolytes after gastrectomy. *Acta chir. scand.* 93, 51.
- Køster, K.H. & Zacho, A. (1948) Transthoracal cardiaresection med oesophagostomi ved benign, lavtsiddende oesophagusstenose. *Ugeskr. Læger.* 110, 248.
- Køster, K. H. & Zacho, A. (1948) Et tilfælde af cancer cardia opereret transthoracalt. *Ugeskr. Læger.* 110, 250.
- Køster, K.H. & Zacho, A. (1948) Transthoracal total gastrectomi ved cancer ventriculi. *Ugeskr. Læger.* 110, 252.
- Køster, K. H. (1949) Dextran. *Bulletin International.*
- Køster, K. H. (1949) Om shock og behandling med blod, plasma og plasmasubstituter. *Medicinsk Forum.* 9, 257.
- Køster, K. H., Lund, C. G. & Pedersen-Bjergaard, K. (1949) Fordelene ved anvendelsen af rene penicillinnatriumpræparater, *Nord. Med.* 42, 1540.
- Køster, K. H. (1950) Haemorrhage from peptic ulcer. *Lancet II*, 831.
- Køster, K. H. (1951) Åreladning af bloddonorer — tvillingkanylen. *Ugeskr. Læger.* 113, 1195.
- Køster, K. H. (1951) Sygehusenes transfusionsberedskab. *Meddelelser fra Sundhedsstyrelsen.* 1, 9.

- Køster, K. H. (1951) Kirurgisk behandling af blødende ulcus ventriculi et duodeni. *Ugeskr. Læger. 113*, 144.
- Køster, K. H. (1953) Luftningskanyle til infusionsapparat. *Ugeskr. Læger. 115*, 1157.
- Køster, K. H. (1953) Injektionsrør til infusionsapparat. *Ugeskr. Læger. 115*, 1158.
- Køster, K. H. (1954) A disposable infusion set. *Danish Med. Bull. 1*. 123.
- Køster, K. H. & Foged, J. (1954) Resultaterne af ventrikelresektion hos unge ulcuspatienter. *Ugeskr. Læger. 116*, 197.
- Køster, K. H. (1955) Kuldeskader. *Militærlægen. 61*, 20.
- Køster, K. H., Sindrup, E. & Sele, V. (1955) ABO blood-groups and gastric acidity. *Lancet II*, 52.
- Køster, K. H. (1955) Erkendelse og behandling af chok. *Tandlægebladet. 59*, 863.
- Køster, K. H. (1956) Sår-ballistik. *Militærlægen. 62*. 1.
- Køster, K. H. & Freisleben (1956) Blodtransfusionsvæsenet i Danmark 1954—1955. *Tidsskrift f. Danske Sygehuse. 32*. 20.
- Køster, K. H., Schwartz, M., Sele, V. & Sindrup, E. (1957) Blood-volume changes after infusion of dextran solutions. *Lancet II*, 262.
- Køster, K. H. (1957) Individuel ulcuskirurgi på fysiologisk og patologisk-anatomisk grundlag. *Medicinsk Årbog. 1*, 95.
- Amdrup, E., Halkier, E., Køster, K. H., Sønder, P. & Zachariae, F. (1958) Surgery in the senium. *Danish Med. Bull. 5*. 249.
- Køster, K. H. (1960) Kirurgiske sygdomme hos ældre. *Bibl. for Læger. 152*, 47.
- Køster, K. H. & Thorsøe, H. (1960) Ventrikelsekretionen undersøgt med udvidet histaminprøve. *Ugeskr. Læger. 122*. 531.
- Køster, K. H. & Thorsøe, H. (1960) Ventrikelsekretionen hos patienter med ulcus duodeni, ulcus ventriculi og cancer ventriculi undersøgt ved hjælp af den udvidede histaminprøve. *Ugeskr. Læger. 122*. 536.
- Rune, S. J. & Køster, K. H. (1960) Ventrikelsekretion undersøgt med dialyseballon. *Ugeskr. Læger. 122*. 544.

- Køster, K. H. (1962) Hospitalsarbejdets organisation. *Ugeskr. Læger.* 124, 92.
- Christiansen, P. M., Køster, K. H. & Lassen, N. A. (1962) Medicinsk-kirurgisk behandling af patienter med akut blødende mavesår, I. Resultaterne af konservativ behandling af 50 patienter, som frembød indikation for operation. *Ugeskr. Læger.* 124, 819.
- Køster, K. H. (1962) Transfusion og operation ved akutte gastrointestinale blødninger. *Ugeskr. Læger.* 124, 844.
- Køster, K. H. (1962) Ulcus og cancer ventriculi. *Ugeskr. Læger.* 124, 1852.
- Fischermann, K. & Køster, K. H. (1962) The augmented histamine test in the differential diagnosis between ulcer and cancer of the stomach. *Gut.* 3, 211.
- Fischermann, K. & Køster, K. H. (1962) Den udvidede histaminprøves værdi for differentialdiagnosen mellem ulcus og cancer ventriculi. *Ugeskr. Læger.* 124, 1835.
- Køster, K. H. (1962) Indications for Surgical Intervention in Patients with Massive Bleeding from Ulcers. p. 633 in *Surgery of the Stomach and Duodenum.* Little, Brown & Co.
- Køster, K. H. (1963) Gastric and Duodenal Ulcers. Choice of Method of Operation According to Gastric Secretion. *Acta chir. scand.* 125, 451.
- Køster, K. H. (1963) Cortisone Treatment and Complications of Operation. *Acta chir. scand.* 125, 490.
- Rune, S. J., & Køster, K. H. (1963) Gastric acidity measured by dialysis. *Lancet II.* 1180.
- Køster, K. H. & Rune, S. J. (1963) Antral control of gastric acid secretion. *Lancet II.* 1183.
- Christiansen, P. M. & Køster, K. H. (1964) Pantaloon Anastomosis for Dumping and Similar Symptoms Following Partial Gastric Resection. *Acta. chir. scand.* 127, 379.
- Køster, K. H. (1964) Colitis ulcerosa. Kombineret medicinsk-kirurgisk behandling. *Ugeskr. Læger.* 126, 753.

- Køster, K. H. & Fischmann, K. (1965) Gastro-intestinal Haemorrhage Following Gastric Surgery. *Acta chir. scand Suppl.* 343, 177.
- Køster, K. H. (1965) Ulcussygdommenes ætiologi og patogenese. *Månedsskrift for praktisk Lægegerning.* 43, 523.
- Zachariae, F. & Køster, K. H. (1966) Duodenal Ulcer in the Old. Papers dedicated to Torben Geill.
- Køster, K. H. (1966) Gastric Acid Secretion in Patients with Duodenal Ulcer. *Scand. J. Gastroent.* 1, 199.
- Rødbrø, P. & Køster, K.H. (1967) Gastrin analogues and gastric secretion tests. *Lancet II*, 1092.
- Køster, K. H., Rødbrø, P. & Petersen, H. J. (1967) Comparative Effects of Tetragastrin and Histamine on Acid and Intrinsic Factor Secretion in Man. *Scand. J. Gastroent.* 3, 23.
- Køster, K. H., Faber, V. & Rødbrø, P. (1968) Comparative Effects of Tetragastrin and Histamine on Pepsin Secretion in Man. *Scand. J. Gastroent.* 3, 106.
- Køster, K. H. (1968) Overlægers beredskab. *Ugeskr. Læger.* 130, 1692.
- Køster, K. H. (1968) Distribution of Vagus Nerve Branches in the Region between the Hiatus and the Cardia. p. 37 in *The Physiology of Gastric Secretion*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Køster, K. H. (1968) Effects of Tetragastrin and Histamine on Man. p. 308 in *The Physiology of Gastric Secretion*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Køster, K. H. (1968) The Gastric Secretion of Enzymes. p. 478 in *The Physiology of Gastric Secretion*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Andersen, D. & Køster, K. H. (1969) Indications for Surgical Intervention in Patients with Massive Bleeding from Ulcers, in *Surgery of the Stomach and Duodenum*. Little, Brown & Co., 2. ed.

Bispebjerg hospital - kirurgisk afdeling A

Index operum 1957–1969

- Køster, K. H. (1957) Individuel ulcuskirurgi på fysiologisk og pathologisk-anatomisk grundlag. *Medicinsk Årbog. 1*, 95.
- Køster, K. H., Schwartz, M., Sele, V. & Sindrup, E. (1957) Blood-volume changes after infusion of dextran solutions. *Lancet II*, 262.
- Amdrup, E., Halkier, E., Køster, K. H., Sønder, P. & Zachariae, F. (1958) Surgery in the senium. *Danish Med. Bull. 5*, 249.
- Køster, K. H. (1960) Kirurgiske sygdomme hos ældre. *Bibl. for Læger. 152*, 47.
- Køster, K. H. & Thorsøe, H. (1960) Ventrikelsekretionen undersøgt med udvidet histaminprøve. *Ugeskr. Læger, 122*, 531.
- Køster, K. H. & Thorsøe, H. (1960) Ventrikelsekretionen hos patienter med ulcus duodeni, ulcus ventriculi og cancer ventriculi undersøgt ved hjælp af den udvidede histaminprøve. *Ugeskr. Læger. 122*, 536.
- Rune, S. J. & Køster, K. H. (1960) Ventrikelsekretion undersøgt med dialyseballon. *Ugeskr. Læger. 122*, 544.
- Thorsøe, H. (1960) ABO Blood Groups and Fracture of the Femoral Neck. *Danish Med. Bull. 7*, 75.
- Blegvad, B. (1960) I. ABO Blood Groups and Stomal Ulcer II. ABO Blood Groups and Gastric Acidity. *Danish Med. Bull. 7*, 72.
- Jarnum, S. (1961) Plasma Protein Exudation in the Peritoneal Cavity during Laparotomy. A Comparative Study in Partial Gastrectomy and Protein-Losing Enteropathy. *Gastroenterology. 41*, 107.

- Jarnum, S. (1961) Parenteral ernæring — særlig med henblik på tilførslen af kalorier og kvælstof. *Ugeskr. Læger.* 123, 155.
- Andersen, S. B. (1962) Simultaneous Determination of Plasma Volume with ^{131}I -Labelled Gammaglobulin, ^{131}I -Labelled Albumen and T-1824. *Clin. Sci.* 23, 221.
- Christiansen, P. M. (1962) Akyli, aklorhydi og anaciditet. *Nord. Med.* 68, 1475.
- Andersen, D. & Lassen, N. A. (1962) Reabsorption of Electrolytes and Water from Blood in the Alimentary Tract. *Lancet.* 1, 1261.
- Andersen, D. & Lassen, N. A. (1962) Transfusionsbehandling af patienter med stærkt nedsat hæmoglobinkoncentration og fornyet akut blødning. *Ugeskr. Læger.* 124, 836.
- Fischermann, K. & Zachariae, F. (1962) Colitis ulcerosa og proktosigmoiditis lokalbehandlet med hydrokortison. *Ugeskr. Læger.* 124, 1580.
- Køster, K. H. (1962) Hospitalsarbejdets organisation. *Ugeskr. Læger.* 124, 92.
- Christiansen, P. M., Køster, K. H. & Lassen, N. A. (1962) Medicinsk-kirurgisk behandling af patienter med akut blødende mavesår. I. Resultaterne af konservativ behandling af 50 patienter, som frembød indikation for operation. *Ugeskr. Læger.* 124, 819.
- Køster, K. H. (1962) Transfusion og operation ved akutte gastrointestinale blødninger. *Ugeskr. Læger.* 124, 844.
- Køster, K. H. (1962) Indications for Surgical Intervention in Patients with Massive Bleeding from Ulcers. p. 633 in *Surgery of the Stomach and Duodenum.* Little, Brown and Co.
- Fischermann, K. & Køster, K. H. (1962) Den udvidede histaminprøves værdi for differentialdiagnosen mellem ulcus og cancer ventriculi. *Ugeskr. Læger.* 124, 1835.
- Køster, K. H. (1962) Ulcus og cancer ventriculi. *Ugeskr. Læger.* 124, 1852.
- Fischermann, K. & Køster, K. H. (1962) The augmented histamine test in the differential diagnosis between ulcer and cancer of the stomach. *Gut.* 3, 211.

- Køster, K. H. (1963) Gastric and Duodenal Ulcers. Choice of Method of Operation According to Gastric Secretion. *Acta chir. scand.* 125, 451.
- Køster, K. H. (1963) Cortisone Treatment and Complications of Operation. *Acta chir. scand.* 125, 490.
- Rune, S. J. & Køster, K. H. (1963) Gastric acidity measured by dialysis. *Lancet II*, 1180.
- Køster, K. H. & Rune, S. J. (1963) Antral control of gastric acid secretion. *Lancet II*, 1183.
- Christiansen, P. M. (1963) Rejsebrev fra England. *Ugeskr. Læger.* 125, 1595.
- Bennike, K.-Aa. & Jarnum, S. (1964) Myoglobinuria with Acute Renal Failure Possibly Induced by Suxamethonium. *Brit. J. Anaesth.* 31, 730.
- Christiansen, P. M. & Køster, K. H. (1964) Pantaloon Anastomosis for Dumping and Similar Symptoms Following Partial Gastric Resection. *Acta chir. scand.* 127, 379.
- Køster, K. H. (1964) Colitis ulcerosa. Kombineret medicinsk-kirurgisk behandling. *Ugeskr. Læger.* 126, 753.
- Køster, K. H. & Fischermann, K. (1965) Gastro-intestinal Haemorrhage Following Gastric Suergy. *Acta chir. scand. Suppl.* 343, 177.
- Køster, K. H. (1965) Ulcussygdommenes ætiologi og patogenese. *Månedsskrift for praktisk Lægegerning.* 43, 523.
- Zachariae, F. (1965) Mallory-Weiss' syndrom. *Nord. Med.* 74, 1024.
- Rune, S. J. (1965) The Metabolic Alkalosis Following Aspiration of Gastric Acid Secretion. *Scand. J. Clin. & Lab. Invest.* 17, 305.
- Christiansen, P. M. (1965) Ventrikelfunktionsprøver. *Månedsskrift for praktisk Lægegerning.* 43, 507.
- Rødbro, P., Christiansen, P. M. & Schwartz, M. (1965) Intrinsicfactor Secretion in Stomach Diseases. *Lancet. II*, 1200.
- Jarnum, S. (1965) Gastrointestinal haemorrhage and protein loss in primary amyloidosis. *Gut.* 6, 14.
- Andersen, D. (1965) Det centrale venetryks fysiologi ved akutte blødninger. *Nord. Med.* 74, 862.

- Andersen, D. & Klebe, J. G. (1965) Måling af centralt venetryk ved gastro-intestinale blødninger. *Nord. Med.* 74. 864.
- Henriksen, S., Nielsen, A., Lund, Svane, J., Undén, E., Vilstrup, T. & Zacharia, F. (1965) Alderdommens kirurgiske problemer. *Ugeskr. Læger.* 127. 890.
- Christiansen, P. M. (1966) The Azur-A Method as a Screening Test of Gastric Acid Secretion. *Scand. J. Gastroent.* 1. 9.
- Christiansen, P. M. (1966) Eksperimentelle metoder til bedømmelse af den humane ventrikels påvirkelighed af farmaka. *Nord. Med.* 76. 881.
- Bitsch, V., Christiansen, P. M., Faber, V. & Rødbro, P. (1966) Gastric Secretory Patterns before and after Vagotomy. *Lancet.* 1. 1288.
- Rødbro, P., Krasilnikoff, P., Christiansen, P. M. & Bitsch, V. (1966) Gastric Secretion in Early Childhood. *Lancet.* II, 730.
- Rune, S. J. (1966) Comparison of the rates of gastric acid secretion in man after ingestion of food and after maximal stimulation with histamine. *Gut.* 7, 344.
- Zachariae, F. (1966) Cigaretter, whisky og — ændringer i ulcussygdommenes fremtræden. *Nord. Med.* 75. 541.
- Bitsch, V. (1966) A Modification of the Hunt Method for Estimating Pepsin Activity in Gastric Juice. *Scand. J. Clin. & Lab. Invest.* 18, 357.
- Rune, S. J. (1966) Proteolytic activity in the human stomach during digestion and its correlation with the augmented histamine test. *GUT.* 7. 69.
- Rødbro, P., Christiansen, P. M. & Schwartz, M. (1966) Intrinsic factor sekretionen ved ventrikelsygdomme. *Ugeskr. Læger.* 128. 1421.
- Christiansen, P. M. & Johansen, Å. (1966) Single Gastric Biopsy in Subjects with Low Acid Secretion after Maximal Histamine Stimulation. *Scand. J. Gastroent.* 1, 86.
- Rødbro, P. & Christiansen, P. M. (1966) Quantitative Estimation of Parietal Cell Secretory Function in Man. *Scand. J. Gastroent.* 1, 292.
- Zachariae, F. & Køster, K. H. (1966) Duodenal Ulcer in the Old. Papers dedicated to Torben Geill.

- Køster, K. H. (1966) Gastric Acid Secretion in Patients with Duodenal Ulcer. *Scand. J. Gastroent.* 1, 199.
- Andersen, D. & Shoemaker, W. C. (1967) Exchange of Injected Labeled Red Cells in Liver Tissue During Hemorrhagic Shock. *Proc. Soc. Exper. Biol. and Med.* 125, 30.
- Andersen, D. & Shoemaker, W. C. (1967) Effect of Hemorrhage on Hepatic Potassium Movements. *Proc. Soc. Exper. Biol. and Med.* 124, 840.
- Christiansen, P. M. (1967) Measurement of Gastric Hydrochloric Acid after Maximal Histamine Stimulation with Special Reference to Achlorhydria. *Scand. J. Gastroent.* 2, 105.
- Rødbrø, P., Krasilnikoff, P. A. & Christiansen, P. M. (1967) Parietal Cell Secretory Function in Early Childhood. *Scand. J. Gastroent.* 2, 209.
- Rødbrø, P. & Christiansen, P. M. (1967) Quantitative Determination of Gastric Intrinsic Factor after Large Histamine Doses in Healthy Persons. *Scand. J. Clin. Lab. Invest.* 19, 186.
- Bjørneboe, M., Iversen, O. & Olsen, S. (1967) Infective Hepatitis and Toxic Jaundice in a Municipal Hospital During a Fiveyear Period. Incidence and prognosis. *Acta med. scand.* 182, 491.
- Christiansen, P. M. & Rødbrø, P. (1967) Gastric Secretory Patterns before and during Treatment with 1-Hyoscyamine. *Scand. J. Gastroent.* 2, 251.
- Rødbrø, P. & Køster, K. H. (1967) Gastrin analogues and gastric secretion tests. *Lancet II.* 1092.
- Køster, K. H., Rødbrø, P. & Petersen, H. J. (1967) Comparative Effects of Tetragastrin and Histamine on Acid and Intrinsic Factor Secretion in Man. *Scand. J. Gastroent.* 3, 23.
- Køster, K. H., Faber, V. & Rødbrø, P. (1968) Comparative Effects of Tetragastrin and Histamine on Pepsin Secretion in Man. *Scand. J. Gastroent.* 3, 106.
- Køster, K. H. (1968) Overlægers beredskab. *Ugeskr. Læger* 130, 1692.
- Andersen, D. & Klebe, J. G. (1968) Measurement of Central Venous Pressure. Its Use in the Transfusion Treatment of Patients with Gastro-duodenal Haemorrhage. *Scand. J. Gastroent.* 3, 113.

- Andersen, D. & Klebe, J. G. (1968) Measurement of Central Venous Pressure. Complications and Possible Failures of the Method. *Scand. J. Gastroent.* 3, 267.
- Køster, K. H. (1968) Distribution of Vagus Nerve Branches in the Region between the Hiatus and the Cardia. p. 37 in *The Physiology of Gastric Secretion*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Christiansen, P. M. & Rødbro, P. (1968) Estimation of Maximal Gastric Acid Secretory Capacity after Augmented Histamine Stimulation. *Scand. J. Gastroent.* 3, 305.
- Juhl, E. (1968) Idiopathic Retroperitoneal Fibrosis. A Case of an Unusual Localization Effectively Treated with Glucocorticoid. *Acta med. scand.* 184, 231.
- Madsen, P. & Pedersen, G. (1968) Post-Vagotomy Diarrhoea Examined by Means of a Nutritional Contrast Medium. *Scand. J. Gastroent.* 3, 545.
- Andersen, D., Klebe, J. G. & Nielsen, A. (1968) Evaluation of the Prognostic Significance of Various Factors in Massive Ulcer Haemorrhage. *Scand. J. Gastroent.* 3, 537.
- Pedersen, G., Madsen, P. & Fenger, H. J. (1968) The Value of a Physiological Contrast Medium in the Investigation of Patients with Post-gastrectomy Syndromes. With particular reference to the afferent loop syndrome. p. 857 i *Bull. de Chir. Soc. Int.*
- Christiansen, P. M. (1968) The Incidence of Achlorhydria and Hypochlorhydria in Healthy Subjects and Patients with Gastrointestinal Diseases. *Scand. J. Gastroent.* 3, 497.
- Gudmand-Høyer, E. Kallehauge, H. H. & Fenger, H. J. (1968) The Apomorphine Test II. Experimental Studies in Peptic Ulcer Patients. *Scand. J. Gastroent.* 3, 654.
- Christiansen, P. M. (1968) Gastric Secretion in Relation to Duodenal and Gastric Ulcer. p. 569 in *The Physiology of Gastric Secretion*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Køster, K. H. (1968) Effects of Tetragastrin and Histamin on Man. p. 308 in *The Physiology of Gastric Secretion*. Universitetsforlaget, Oslo.

- Køster, K. H. (1968) The Gastric Secretion of Enzymes. p. 478 in The Physiology of Gastric Secretion. Universitetsforlaget, Oslo.
- Andersen, D. & Køster, K. H. (1969) Indications for Surgical Intervention in Patients with Massive Bleeding from Ulcers. in Surgery of the Stomach and Duodenum. Little, Brown & Co., 2. ed.
- Larsen, E., Johansen, Å. & Andersen, D. (1969) Gastric Arteriosclerosis in Elderly People. Scand. J. Gastroent.
- Baden, H., Jordal, K., Lund, F. & Zachariae, F. (1969) Prophylactic and Curative Action of Trasylol[®] in Pancreatitis. A Double-blind Trial. Scand. J. Gastroent.

K. H. Køster

ved Helge Faber, professor, overkirurg, dr. med. — Alfred Zacho, overkirurg, dr. med. — Ian Douglas-Wilson, M.D., Editor, The Lancet — Willy Dam, overlæge — Francis Zachariae, overlæge, dr. med.

Nu fylder han altså 60 år. Han er stor og imponerende, har sølvhvidt hår og et klædeligt overskæg, går med enkeltraded vest med urkæde, der buer elegant hen over hans let fremtrædende midie. Ude anvender han elegant mørk overfrakke og hat a la type Mr. Eden. Han ser yngre ud end svarende til alderen, som man siger.

Da jeg den 3. september 1927 første gang traf Karl Henrik Køster i universitetsgården ved Frue Plads, så han vel lidt anderledes ud, men fremtoningspræget var nok det samme.

Han havde gyldenhvidt hår, rødt slips og ingen vest. Han var belagt med en bredskygget hat af mærket Stetson — et fabrikat, han i mange år med megen veneration holdt sig til. Den gang gik alle ordentlige folk med hat. Teologerne anvendte endnu den sorte vinterstudenterhue, som ellers var gået af mode. Studenter fra kostskoler, der i mange år havde været tvunget til at gå med uniformkasket, kendtes på særlig elegante filthatte, helst af anerkendte fabrikater som Stetson og Borsalino — statussymbol.

Fødselaren havde dengang ingen skæg. Det havde kun meget gamle mennesker — dem over 60 år. De mere frisindede og moderne af disse gamle mennesker havde overskæg — omtrent som fødselarens. Den mere konservative type havde fuldskæg — som det hed dengang, d.v.s. over det hele — så meget som muligt. Vor elskede anatomilærer Frederik C. C. Hansen havde skæg, der nåede til næstøverste vesteknap. Som nutidens unge gik han ikke med slips — men det var der ingen, der vidste.

Vi misbilligede og foragtede yngre folk, der havde skæg, bakkenbarter og

Byron kraver. Vi mente, det havde noget at gøre med afsporet seksualliv eller slet intet. Skæg hos ældre respekterede vi — men de havde vel heller ikke noget seksualliv.

Frederik C. C. Hansens skæg betød meget for os. Ved eksaminationer kunne han blive meget vred, og hvis han blev så vred, at han både blev rød i hovedet og skægget af sig selv vinklede frem, så man kunne ane kraveknappen, vidste man, at man ville blive husket, når man engang kom op til eksamen. Ved eksamen lå skægget altid pænt nedad, men hvis han begyndte at kæmme skægget med fingrene, vidste man, at man var nede omkring de 5, og hvis han foretog denne bevægelse 4 gange, varede det ikke længe, inden der blev sagt: tak-tak, og så var det $\div 22$.

Jeg traf altså K. H. Køster i universitetsgården, hvor man havde stillet op i en meget lang kø for at blive tilmeldt til professor Kuhr's hold til filosofikum. Der var nogen, der sagde, at han var den letteste, og at man hos ham ikke behøvede at følge forelæsninger og kun læse et par meget små bøger. At tage til Oslo for at tage filosofikum ville man næppe have forstået.

Fødselaren vidste også det om Kuhr, men han var ikke kommet i så god tid, at han havde fået en tilfredsstillende plads i den lange kø, og risikerede derfor nu et trælsomt studie hos en af de andre filosofilærere.

Han kom med melankolske øjne ned langs rækken af ventende studenter og opdagede en klassekammerat, som jeg stod sammen med. Efter passende præsentation, hvor han høfligt løftede på sin Stetson, overtog jeg hans årskort og klarede hans indmeldelse hos hr. Kuhr.

Dette årskort kom senere til at spille en vis og opløftende rolle. Det kostede 12,50 kroner at blive immatrikuleret ved universitetet og få udleveret sit årskort. De følgende 1. semestre fik vi af vore forældre udleveret nye kontingenter for at kunne fortsætte studierne, men da det viste sig, at det var engangsudgift, var det i stedet muligt at anvende beløbet på mere festlig måde.

Det første år boede fødselaren hos en pensioneret ritmester i Holsteinsgade. Han meldte sig kort efter ind i akademisk skyttekorps. De tidlige

morgeneksercitsen tog dog noget af hans manddomskraft, og interessen for det militære ebbede efterhånden ud. Han var senere en ivrig deltager i de studenterprotester, der i en pacifistisk periode forårsagede korpsets nedlæggelse, og først langt senere i hans lange liv genoptog han sin dengang påbegyndte militære løbebane.

I begyndelsen hyggede han sig med ritmesteren, der om formiddagen sjokkede rundt i lejligheden iført kludedsko, skjortæærmer og seler hængende ned ad bagpartiet, vandende potteplanter i takt med en blomstermelodi, som fødselaren havde hjulpet ham med at komponere. Efter at være trådt ud af skyttekorpset kunne dette lejemål imidlertid ikke fortsætte. Studenter havde dengang kun små vanskeligheder med at finde logi, og han nøjedes med at flytte om hjørnet hen i Næstvedgade hos en rar, ældre frøken, der i forvejen husede 2 andre studenter, hvoraf den ene senere udviklede sig til en berømt apoteker, den anden til minister og foregangskvinde. I denne periode udviklede fødselaren en charmerende evne til at forarge og chokere husets damer, hvilket som regel resulterede i, at studinen forlod spisestuen med smækkende dør, og frøkenen lånte ham penge til at gå i biografen for. Nå, fødselaren studerede jo medicin, og efter de gældende regler måtte man allerede i slutningen af 2. semester op til eksamen i fysik og kemi — kantussen. Det kom jo lidt pludseligt, men efter et par ugers kraftanstrengelse var eksamen faktisk overstået og bestået, og da det samtidig blev sådan et dejligt vejr, bøgen sprang ud, og solen stod op, så snart man kom ud fra Lorry eller lignende steder, var det en noget pinlig opdagelse, at det en dag blev klart, at vi også havde indmeldt os til eksamen i filosofi. Efter moden overvejelse bestemtes det, at det nu nok var for sent at skære de anskaffede filosofibøger op, endsiige at læse stoffet inden eksamen. På baggrund af den vel overståede kantusse fandt man det mere end forsvarligt at udsætte opnåelsen af titlen cand. phil. og i stedet tage på sommerferie i vore hjem i provinsen.

Næppe var fødselaren imidlertid glad og stolt trådt ind i hjemmet i Næstved, før end faderen ved hjælp af en togplan fandt ud af, at ved at tage det første tog tilbage til København kunne det lige nås at møde hr. Kuhr

til den fastlagte tid. En virkelig akademisk triumf opnåede fødselaren ved med „lige akkurat bestået“ senere på eftermiddagen at kunne vende tilbage til familien i Næstved.

I det følgende år sugede vi lærdom og kirurgisk teknik som volontører på Rigshospitalets forskellige afdelinger. Vi beundrede Schaldemose, når han opererede på hjerner og maver, vi gruede, når vi skulle holde på ben, der blev amputeret, og vi undrede os over, at oversygeplejersken *hver* dag græd under operationen, når professoren skældte hende ud, fordi hun med vilje gav ham ubrugelige ligaturer, der knækkede, når han knyttede dem. Særligt faldt vi dog til på den kirurgiske poliklinik hos Svend Hansen og hans oversygeplejerske, fru Mathorne. Hun græd ikke, men Svend Hansen havde nogenlunde vænnet sig til de ukvemsord, der ramte ham hen over hovedet på de tæt pakkede patienter og volontører. Ved sommertid blev vi endog inviteret med hele personalet til fru Mathornes sommerhus ved Brøndby-øster strand. Da vi ikke som de øvrige var forsynet med badetøj, blev fødselaren forsynet med et par af værtindens unævnelige (hvide og med blonder). De var, efter at være blevet våde, ikke helt velegnede, og der blev klappet meget, da fødselaren trådte op efter badet — flot skikkelse og former havde han dengang!

Med blide mellemp perioder, hvor vor helt dyrkede ro- og cyklesport med hundredvis af kilometer og stor oppakning, nærmede den frygtede 1. del sig — struggle for life, inden det efterfølgende 2. dels studie — struggle for high-life kunne begyndes. Frederik C. C., Henriques og Ege blev passeret, nye fag og hold påbegyndtes, og vi blev dus med adskillige af vore holdkammerater. Fødselarens værtinde var blevet lidt karrig med at låne ham penge til biografen, der blev lidt trangt i Næstvedgade, og da den nuværende sundhedsminister i Addis-Ababa, daværende stud. med. Niels Poulsen og undertegnede havde det lidt på samme måde, besluttedes det at danne en selvstændig husførelse.

Efter nøje overvejelse lejedes en 3-værelses lejlighed i Fanøgade. Endnu var kun kælderens til huset bygget, men da vi skulle bo på 4. sal, var der mulighed for nyt rejsegilde på hver etage, vi nåede op mod vor egen.

Byggeriet inspiceredes flittigt, især i de forelæsningstimer, hvor trangen til en frisk cykletur gennem Fælleden og en øl på stilladset virkede mere fængslende. Efterhånden blev huset færdigt, værelserne fordelt ved lodtrækning og indvielsesfester afsluttet. Et arbejdsomt dagligliv med passende afbrydelser påbegyndtes. Alle udgifter deltes nøje og retfærdigt: husleje med varme — i alt 118,20 kr. pr. måned, og middagsmad bragt i spande — fuldkost fra frk. Willumsens diætkøkken, hvor én portion à 2 kr. gerne forslag, selv når der kom gæster. Fødselaren udviklede i denne tidsperiode en rørende lyst og evne til opvask og til at indkøbe leverpostej til den fælles frokost.

I det store og hele var gruppens popularitet i opgangen og kvarteret betydelig. Mejerimanden på hjørnet bragte daglig rundstykker til køkkendøren og var på ethvert tidspunkt af døgnet villig til at møde op på 4. sal med øl til eventuelle gæster, der af og til mødte op med fest i øjet. Samme mejerimand viste megen takt og følelse ved f. eks. altid at erstatte morgenrundstykkerne med 3 liter sød, når der var båret øl op om aftenen. Kun en enkelt gang brev fra værten på grund af nogle urimeligt sarte mennesker på 3. sal: da der stadig klages over Deres støjende fester til langt ud på natten og Deres generende springen på trapperne, bedes De undlade dette! Sommerferier med udenlands cykelture blev nu erstattet af vikariater på provinssygehuse, hvor vi tjente penge og med levende interesse gik op i de mange spændende episoder, der dér oplevedes. Sundhedsministeren blev forlovet, og fødselaren kom hjem fra Kolding fyldt med historier om bageren, der inviterede på konditori, og om den senere så berømte Fritz Neukirch, der lærte ham teknik og omgangsétik: Hvad skal jeg dog sige til familien til patienten på stue 6? Det er da ikke så svært, du skal blot trække på skuldrene og sige: „Her holder min kunst op!“

2. del A, 2. del B, Boserupfest m. videre. Fanøgade 3 blev tom. De nye lejere undrede sig over, hvorledes vor hushjælp, fru Christensen, kunne være gået uden om så meget.

Ud i den store virkelighed — ægteskab med Doris, der havde boet i stuelejligheden i vor opgang — overproduktion af læger i forhold til få stil-

linger, som alligevel opnåedes i Brovst, Hjørring og i en længere periode som 1. reservelæge hos den elskede Rasmus Christensen i Fåborg, børn, stigende velstand, Ford Sedan T-model.

September 1939 blev jeg ringet op fra Fåborg. København trak alligevel lidt, og en stilling som fast kandidat var ledig på afdeling A på Bispebjerg hospital. I hospitalsdirektoratet fik jeg at vide, at fødselaren skam var indstillet, og en ny tilværelse hos Foged og Zacho begyndtes.

Helge Faber.

Bispebjerg Hospital, som nu er omklamret af storbyen, lå oprindeligt som en isoleret middelalderby midt på en øde mark uden for byen. Den eneste trafikale forbindelse til storbyen var den noget triste kommunale sporvogn, linie 10, som ad Tagensvej skrublede af sted med hospitalets personale, de pårørende til de syge og de efterladte til de døde på den ovenfor liggende kirkegård.

Som følge af den isolerede beliggenhed fandtes hos personalet en vis samhørighedsfølelse, der udvikledes yderligere under krigen, hvor isolationen forøgedes på grund af spærretider og periodevise skyderier, og hvor man af og til kunne få fornemmelsen af at befinde sig i en belejret by.

Den 1. oktober 1939 — en måned efter at den sidste store verdenskrig var begyndt — ankom til hospitalet den nye faste kandidat ved den kirurgiske afdeling A Karl Henrik Køster, hans kone Doris og deres to små drenge Henrik og Niels. De kom fra Fåborg, hvor han havde været reservelæge. Man undrede sig over, hvad der havde bevæget chefen, professor Foged til at ansætte ham. Han havde „kun“ været i provinsen, og springet til København var vanskeligt dengang. Mindst af alt forestillede man sig, at det var afdelingens fremtidige chef, der ankom, sandsynligvis ikke engang han selv. Han var en høj, kraftigt bygget mand, lys i huden med lyst hår og øjenbryn og næsten hvide øjenvipper. Han tålte dårligt solen og gik som regel med

hat, om sommeren af strå. Han virkede meget robust, formentlig en arv fra hans statelige og myndige finske mor.

Han viste sig hurtigt at være yderst effektiv. Dels var han i besiddelse af en enorm arbejdskraft, dels havde han et godt klinisk skøn, var fingernem og gjorde aldrig dumheder.

I begyndelsen underholdt han os meget om sin tidligere chef Christensen i Fåborg, hvordan han bar sig ad, og hvad han ville have gjort, men det var altid på en venlig måde, og det fandt vi kun hyggeligt, så meget mere som Christensen syntes at have en meget fornuftig opfattelse af, hvordan tingene skulle gøres.

Køster viste sig at være en vennesæl natur. Han udstrålede en umiddelbar venlighed og hjertelighed. Han var morsom og underholdende, altid fuld af historier. Han blev hurtigt populær på afdelingen. På den anden side havde han ikke vanskeligt ved at sætte sig i respekt, først og fremmest fordi han var dygtig og velbegavet, men også fordi han næsten altid fik det sidste ord i en diskussion. Hans bemærkninger kunne ved sådanne lejligheder blive spidse, de ramte altid i centrum, men de var morsomme, og han havde altid latteren på sin side. Man lærte at tage sig i agt.

Han havde mange interesser særlig inden for kunstens verden og specielt malerkunsten. På dette felt havde han selv et stort og rigt talent, som han senere blandt andet benyttede til mesterlige illustrationer af sine mange rejse-dagbøger. Der er ingen tvivl om, at han ville have nået det ypperste som maler. Han var en stor bogelsker, havde mange bøger og havde ladet mange indbinde i specielle bind, og nogle havde han selv illustreret med de skønneste farvelagte tegninger, som på fremragende måde gengav bogens stemning. Hans kærlighed til bøger kom blandt andet til udtryk ved den behændige nænsomhed, hvormed han bladede i en bog. Han har senere bevist, at han også kunne være blevet en stor forfatter.

Sit politiske sindelag demonstrerede han ved at gå med brandrød sweater, dito sokker samt sandaler. Sandsynligvis fik han samtidig lejlighed til at demonstrere sin kunstneriske farveglæde i en ubevidst protest mod, at han ikke selv havde fået lov at blive maler, og endelig sin foragt for de andre

unge kirurger, der fandt det passende at klæde sig diskret og professionelt. Han tilhørte den tids provoer. Han var dog hverken asket eller fanatiker. Han var tværtimod en overordentlig frodig og vital person, som elskede livets goder.

Afdeling A var vel nok dengang landets største og travleste afdeling. De faste kandidater, der måtte tage den hårdeste tårn, plejede at sygne langsomt hen og forlade afdelingen som grå skygger. Det gjaldt ikke Køster. Hans enorme arbejdsindsats gik ret sporløst hen over ham. Han tog tværtimod på i vægt og ikke uden grund, han havde en velsignet appetit.

Den 1. maj 1940 forlod jeg Bispebjerg for at overtage en stilling som 1. reservelæge hos „Domkirurgen“ i Roskilde, Knud Bierring. Køster blev tilbage med Ottsen som nærmeste medarbejder og legekammerat.

I mellemtiden havde krigen taget fart, og 9. april var landet blevet besat af tyskerne.

I den følgende tid hyggede Køster og Ottsen sig. De gik godt i spænd sammen, de havde på mange punkter samme indstilling til tilværelsen, havde begge udpræget humoristisk sans og var alligevel tilpas forskellige. Trods den store arbejdsbyrde begyndte de tidligt at tage del i det illegale arbejde mod besættelsesmagten. Der blev dog også tid til spøg og skæmt. Sammen organiserede de fester og revuer og lod i den anledning optage alle tiders operationsfilm, der i let karikeret form illustrerede det daglige liv på operationsgangen, med sig selv som forfattere, instruktører og aktører. Om aftenen efter operationerne blev der også tid til at lege med Køsters elektriske tog.

Den 1. oktober 1942 afløste jeg Krieger Lassen som 1. reservelæge. Køster var nu 2. reservelæge, efter en kortere tid at have været assistent hos Vimtrup på patologisk institut, og Ottsen afløste mig som 1. reservelæge i Roskilde. Køster og jeg blev hurtigt gode venner. Køster blev til Karl Henrik.

Karl Henrik havde i mellemtiden udviklet en betydelig operativ færdighed. Hans teknik var sirlig, omhyggelig og som al god kirurgi ganske udramatisk, fordi han beherskede den. Hans patienter kom sig med en selvfølgelig-

hed, som ingen tænkte nærmere over, men som var den logiske følge af talent, kunnen, omhu og uophørlig påpasselighed. Folk kalder det at „have en heldig hånd“.

Når vi på en travl akut modtagedag ved midnatstid havde overstået det værste rykind og fået opereret de mest presserende tilfælde, holdt vi som regel en lille pause, gik over på kandidatgangen og fik en bid brød. Når den værste sult og tørst var stillet, kom vore samtaler uvægerligt ind på krigens gang, særlig interesserede det os, hvordan det gik briterne, som havde vor udelte sympati.

Var der luftalarm, kunne vi sidde i mørket i den tilstødende billardstue, hvorfra der var udsigt ind over den mørklagte by, og hvor man så luftværnsartilleriets sporprojektiler tegne deres strålebundter mod den sorte himmel som et storslået fyrværkeri. På tilbagevejen til operationsstuen kunne man ofte i natten høre den fjerne summen fra de engelske bombemaskiner på vej til Tyskland.

Der var dengang ikke meget tid til videnskabeligt arbejde, men Karl Henrik arbejdede en del med problemerne omkring shockets patogenese, og på opfordring af Statens Civile Luftværn skrev han en fortrinlig bog om „Traumatisk Shock“, som udkom i 1943.

I september 1943 begyndte der at opstå rygter om, at tyskerne agtede at deportere de danske jøder til tyske koncentrationslejre på samme måde, som det var sket i andre besatte lande. Den 1. oktober om aftenen slog tyskerne til og foretog en landsomfattende razzia. På grund af advarsler fra højtstående tyskere, som ikke sympatiserede med denne aktion, var datoen kendt på forhånd, og de fleste jøder havde forladt deres hjem, men relativt få var endnu kommet ud af landet.

Karl Henrik, som allerede var stærkt engageret i illegalt arbejde, satte sig straks uden tøven i spidsen for arbejdet på Bispebjerg Hospital. Han fik mange hjælpere, men takket være sit mod, sin kvikke hjerne og sit administrationstalent var han den fødte leder. I løbet af forbavsende kort tid blev, i samarbejde med forskellige transportgrupper, ca. 2000 jøder via Bispebjerg Hospital bragt illegalt til Sverige.

Karl Henriks virksomhed blev imidlertid tyskerne for meget. Den 9. december indfandt Gestapo sig i hans lejlighed. Karl Henrik var ikke hjemme, men de arresterede Doris, nogle medicinske studenter samt Karl Henriks bror, der kom senere. En af studenterne sprang ud af vinduet, men blev skudt i flugten. Doris blev sat i Vestre Fængsel, hans bror blev sendt til koncentrationslejr i Tyskland.

Karl Henrik, som var på vej hjem, hørte skydning fra hospitalet og vendte klogeligt om. Han ringede hjem, mens Gestapo endnu var der, fik Doris i telefonen og sikrede sig derved, at hun var uskadt. Nogle dage senere blev han eksporteret til Sverige. Han var for stor og for karakteristisk til at have „under jorden“ her i landet.

Efter en hektisk og glørværdig tid i Stockholm lykkedes det ham at slippe til England. Anbragt over bombeklappen i en Mosquito-jagerbomber blev han først fløjet til Skotland. Turen gik gennem område, der var afpatruljeret af tyske jagere. De engelske piloter lod ofte bomberne gå, når de blev forfulgt. Det skal have været ret ubehageligt at illudere som bombe. Efter en kort tid på hospital i England kom han ind i Royal Army Medical Corps, hvor han efterhånden fik rang af major. Han deltog i felttoget gennem Belgien og Tyskland og gik med den britiske armé over Rhinen. Sine dagbøger fra denne periode har han illustreret med stemningsfulde by- og landskabsbilleder og herlige, let karikerede tegninger af karakteristiske personer, han har mødt på sin vej. Uanset hvor farlige og dramatiske omstændigheder Karl Henrik kommer ud for, har han altid et vågent blik for det humoristiske.

Den 29. maj 1945 nåede han med de engelske tropper til Danmark. Hans deling slog lejr i nærheden af Fredericia, hvorfra han ringede til Doris, der glad ilede ham i møde. Han var da fuldstændig ukendelig, høj, slank, sportstrænet, i flot officersuniform. Han havde tillagt sig et martialske overskæg, som han snoede velbehageligt, når han berettede om sine oplevelser.

Han havde nogle af sine officerskammerater med. Der blev afholdt talrige fester. Det var en dejlig sommer.

Desværre måtte han af sted til Tyskland igen for at afslutte sin tjeneste i den britiske hær, og selv om han af og til kom på kortere besøg, vendte han først hjem for at blive i juni 1946. I mellemtiden var familien forøget med en lyshåret pige, men han nåede hjem til barnedåben. Der blev igen afholdt talrige fester. Det var igen en vidunderlig sommer.

Efter hjemkomsten genvandt han gradvis sit normale udseende. Overskægget blev mindre, afpasset efter de daværende kontinentale normer. Han bevarede dog et vist britisk præg i sin klædedragt, og i sine ferier vendte han ofte tilbage til England for at besøge sine britiske venner.

I London havde han set Franklin operere svulster i den øverste del af mavesækken og i spiserøret gennem brystkassen og foreslog mig efter hjemkomsten, at vi skulle tage denne metode op her. Svulster med denne lokalisation havde hidtil været betragtet som inoperable, og operationer i brysthulen havde, bortset fra en del krigslæsioner, været overladt til lungekirurgerne. I Willy Dam havde vi en fremragende narkotiser, som gjorde det muligt at foretage disse operationer.

Allerede sommeren 1946 begyndte vi på egen hånd i chefens ferie. Karl Henrik organiserede arbejdet, assisterede og gav gode råd, mens jeg som fungerende chef tog ansvaret som operatør. Resultaterne var ikke strålende i begyndelsen, men da det var patienter, som man ellers ikke kunne gøre noget for, var der ikke så meget at tabe. Havde jeg dengang vidst, at Karl Henriks initiativ ville medføre, at jeg selv skulle komme til at stå og udføre disse langvarige og besværlige operationer i mere end tyve år, havde jeg muligvis været lidt mere reserveret.

Karl Henriks aktive deltagelse i krigen som militærlæge medførte, at det danske militærlægevæsen drog nytte af hans praktiske erfaring på dette område. I den anledning skrev han en mesterlig afhandling om „Royal Army Medical Corps i Felten“, skematisk, klar og saglig. Uden at han nævner sig selv, bibringer den alligevel læseren et indtryk af personlig oplevelse og bliver derved spændende læsning.

Den 1. marts 1948 forlod jeg Bispebjerg Hospital, afdeling A, og Karl Henrik overtog stillingen som afdelingens souschef.

Karl Henrik er et enestående menneske, festlig, frodig, varmhjertet, fuld af fantasi, initiativ og allehånde talenter. Han har altid haft mod til at leve livet, og han har haft evnen til at slippe godt fra det.

Det ville være nærliggende at ærgre sig over, at dette frodige og skabende talent er blevet indfanget i kirurgiens trædemølle, han kunne være blevet så meget andet. Men han har alligevel nået det, han skulle, og mere til. Man må lykønske dansk kirurgi til i ham at have fået skænket en af vor tids betydeligste og mest fascinerende personligheder.

Selv føler jeg, at livet ville have været fattigere, hvis jeg ikke havde kendt Karl Henrik, men det er jeg næppe ene om.

A. Zacho

One night, when the 1939–45 war was just past the halfway mark, a Mosquito plane of the British Royal Air Force crossed the North Sea westwards and landed in Scotland bearing in its bomb bay a large and unruly weight: this was Karl Henrik Køster. Soon this surprising man was decked in the uniform of the Royal Army Medical Corps; and he spent the rest of the war and the ensuing months as a military surgeon with units in England, Germany, Denmark, and Germany again. Though he never said as much, he probably found the life rather tame. But if he was bored, those around him were not. They recognised him as a surgeon, and a man, out of the ordinary. His company was, and is, invigorating because he has an inquiring and receptive mind, and therefore a well-stocked one; a deep knowledge of the visual arts and no mean talent with both pencil and brush; and a splendidly irreverent sense of humour. With him one can be instructed, amused, stimulated, even provoked, but never bored. If (as some physicians ungenerously aver) surgeons are Philistines, then Karl Henrik is a stubborn exception.

Returning to civilian life, he retained his links with the United Kingdom, visiting these shores one or more times every year, keeping up with old

friends and always making new ones. What a welcome visitor he is; but how he puts us to shame. He talks better English than us natives (he has been heard to lecture at the Postgraduate Medical School of London with the same ease and conviction as at Bispebjerg); he seems always to know more than us about both the British scenery and the British scene; and he is unfailingly informed about the English theatre – and not only *Hamlet*. though, like most of his fellow-countrymen, he will never willingly miss a production of that trifle. But he wears his learning lightly; for he is on guard against pomposity, and reserves his sharpest arrows for those with a robust sense of their own significance. In character, as in physique, he is slightly larger than is usual in real life: a friend who, once known, is never forgotten.

I. Douglas-Wilson

Den 1. marts 1948 forlod Alfred Zacho stillingen som 1. reservelæge på afd. A, og Karl Henrik Køster efterfulgte Zacho som afdelingens souschef. Afdelingens anden 1. reservelæge var Jens L. Hansen.

Tiderne forandrede sig brat. Alle vi, der havde tjent under Zacho, havde gået i en fantastisk god skole, hvor vi havde lært, at alt skulle gøres ganske præcist og nøjagtigt. Gjorde man blot én – efter vor mening lille – fejltagelse som at byde operatøren en anden pean end den rigtige til ligaturen, fik vi smæk over fingrene. Det var en meget streng læretid, som vi alle – incl. Karl Henrik – er Zacho meget taknemmelige for.

Tiden, der nu fulgte, blev fantastisk festlig og spændende. En renæssanceskikkelse som Karl Henrik, der blev understøttet af Jens L. Hansen, kunne end ikke hæmmes af afdelingens chef, professor Jens Foged, som var anset for at være en meget streng chef, måske med en antydning af slavepiskernatur; han bestilte dog mest selv. Når man tænker tilbage på tiden, er det egentlig forbløffende så fredeligt, han fandt sig i os.

I Zacho-tiden blev der ved operationsbordet ikke sagt mange bemærkninger.

heller ikke før og efter operationerne, i det mindste ikke mange bemærkninger, som ikke var nødvendige for operationerne. Dette ændrede sig nu. Det kedede Karl Henrik over al beskrivelse at assistere professoren, men da han kendte operatøren og i de mindste detaljer operationerne, kunne han assistere ham helt perfekt, samtidig med at han leverede underholdning til operationsstuens personale. Alt, hvad der optog Karl Henrik, fik vi serveret under disse operationer. Det udviklede sig i forvejen noget snævre horisont enormt. Inden for faget drejede det sig bl. a. om blokader og sympaticus-kirurgi, krigskirurgi, shock, blodtransfusionsvæsen, forbrændinger og ventrikelkirurgi. Kunst- og litteraturforelæsninger fik vi oftest serveret ved natmaden, hvor Karl Henrik i reglen bl. a. spiste en hel ost, som han dog var villig til at dele, hvis der var hård konkurrence, i to dele. De færreste af os havde bil dengang, men Karl Henrik var altid villig til at tage os med i sin til kunststillinger og møder.

Det var nu ikke fest og ballade alt sammen; vi fik en udmærket og systematisk undervisning og instruktion ved siden af. Karl Henrik kunne være meget streng, hvis ikke man, selv som yngste mand på afdelingen, tog stilling til tingene. En diagnose som „obs. f. app.“ – „obs. f. salp.“ fremkaldte virkelig harme og gav nogle ordentlige omgange. Disse var næsten altid velfortjente, men jeg husker én, som ikke var det. Karl Henrik havde – og har jo – et heftigt, i reglen meget venuesælt gemyt, men engang kom han til at skælde ud på oversygeplejersken på Pav. 1, salen, „Tante Ulla“, som vi holdt meget af og respekterede umådelig meget. Karl Henrik blev umiddelbart bagefter klar over sin fejl, tog straks ind til byen, hvorfra han vendte tilbage til Tante Ulla og Pav. 1, salen, medbringende en hyacint, som han højtideligt overrakte med sin bedste undskyldning.

Vor strenge chef undte os ubegrænset frihed til studierejser og var interesseret i, at man på afdelingen afholdt mange og vilde fester. I disse år opholdt man sig hovedsagelig på afdelingen, hvor man arbejdede og festede. Festerne var som sagt vilde, og der skulle et enormt godt helbred til for at kunne deltage. Festerne var nu ikke alene vilde, de var også vel arrangerede med en idé bag og mange muntre og sjove indlæg undervejs. Disse fester

arrangerede Karl Henrik, og han skyede ingen ulejlighed for at lave ret fantastiske fester. Under en fest blev vi – efter at være blevet kørt rundt i nogen tid, så ingen havde nogen idé om, hvor vi var — kørt til en smugkro i en kælder. Under opholdet dér blev smugkroen stormet af politiet, og selv med den pæne promille jeg havde, kan jeg huske, at dette ikke rigtigt morede mig. Politiet kørte, efter afhøring med opgivelse af navn, stilling og adresse, af sted med os i salatfadet – men vi havnede nu i nogle selskabslokaler. Den lettelse vi alle følte, da det viste sig, at politi og salatfad var lejet til formålet, bragte festen op på højder, som jeg ikke siden har været vidne til.

Vi tog på talrige studierejser, altid nogle stykker sammen. Ofte gik turen til vore venner i Sydsverige. Mig forekom det, at Karl Henrik var lige så populær i Sverige, som han siden krigens dage har været i England. Om svenske forhold var der intet, han ikke vidste, og svenskerne var i disse år langt forud for os i de fleste retninger. En ting må siges om vore studierejser, vi var flittige, vi tog notater om alt, og vi udvekslede erfaringer, mens vi var på rejse og bagefter. Engang var vi i Sverige for at studere thoraco-abdominal sympatectomi, og mens vi ivrigt noterede ned om teknikken ved narkose og operation, kunne vi ikke undlade at bemærke, at patienten efter vor mening så lidt ringe ud. Det drejede sig om en ældre dame med svær hypertension. Vi havde nok lagt mærke til, at narkoselægen, når han af og til var inde på operationsstuen, ikke syntes at generes af patientens noget ringe tilstand, men da han igen var borte nogen tid, og ingen af os var i stand til at måle patientens blodtryk, og da patientens radialispuls i perioder ikke kunne føles, tillod vi os at tilkalde ham; men han tog nu ikke sagen højtideligt og sagde til os, inden han gled: „Hon hämtar sig nog“. Operationen var lige så interessant som bedøvelsen for os. Gennem et par bittesmå knaphuller fiskede operatøren hele den dorsale og lumbale sympaticus ud i ét stykke. Jo, det var meget betagende at være på studierejse. Vore svenske kolleger var strålende gæstfrie over for os. Efter den lange arbejdsdag blev vi ofte inviteret på middag og gilde bagefter. Engang blev festen så animeret, at Karl Henrik og jeg ikke nåede den sidste færg, men da vi

skulle arbejde næste dag, var vi nødt til at komme tilbage til København i løbet af natten. Heldigvis for os gik der om natten en flyver til Kastrup, og den kom vi med. Jeg havde aldrig fløjet før, og træt var jeg, og mine tidsbegreber var måske under påvirkning af den svenske gæstfrihed noget udvaskede. men jeg blev nu lidt forbløffet, da vi landede i Kastrup, og det viste sig, at man dér talte engelsk. Vi opholdt os nogle timer i Prestwick, før vi kunne komme med en flyver til Kastrup. Da vi ankom hertil, var klokken syv, og vi nåede lige at få et solidt morgenmåltid med masser af kaffe, før vi stod på operationsstuen på operationsgang A. Jeg var på det tidspunkt vikarierende 2. reservekirurg og skulle assistere Karl Henrik til en vanskelig operation. En midaldrende dame havde fået overskåret choledochus på andet hospital – som der altid stod i årsberetningerne – og man havde på andet hospital forsøgt at reparere denne choledochuslæsion. Efter ca. 4 timers operation var vi inde på hilus, og Karl Henrik anastomoserede et Roux Y til hullet i løbet af de næste to timer. Det kom til at fungere pragtfuldt – alt forløb glat. En af de ting, som jeg altid vil være Karl Henrik taknemmelig for, er, at han lærte mig, hvordan man får mest udbytte af en studierejse, fagligt og på andre måder. Og hvad jeg især lærte var: ikke at kritisere – heller ikke for mig selv – hvis de gjorde tingene på anden måde, end hvad jeg var vant til, men tværtimod lære af dette. „Postkasserne er i Sverige ikke røde“, sagde Karl Henrik altid. Dette var et af de forhold, som mange flygtninge holdt meget hårdt imod svenskerne under krigen. Når jeg senere har været på studierejse og har været lidt træt, haft for få penge og længtes hjem, har jeg altid tænkt på, at postkasserne jo ikke behøver at være røde i alle lande. Hvis de var det, hvad skulle jeg så ud at se på dem for? –

Jeg har tidligere omtalt Karl Henriks interessesfære, der spændte vidt. Mit første Macintosh laryngoskop fik jeg forærende af Karl Henrik, da han kom hjem fra England. Jeg kunne overhovedet ikke bruge det, før han fortalte mig, at han havde hørt engelske narkoselæger omtale, at det, der var fidusen i laryngoskopet, var, at man netop ikke skulle forsøge at „picke“ epiglottis op med laryngoskopet; siden den dag har jeg faktisk ikke brugt andet. Jeg medbragte endog mit eget, da jeg var i USA et halvt år.

Inden for kirurgien koncentreredes Karl Henriks interesse mere og mere om gastroenterologien. I slutningen af fyrrerne og begyndelsen af halvtredserne var det især hans begejstring for colitis ulcerosa's kirurgiske behandling og kirurgisk behandling af blødende ulcus ventriculi eller duodeni, der smittede os alle. I samarbejde med Jørgen Pedersen blev der opstillet ganske bestemte kriterier for, hvornår der skulle opereres akut for blødende ulcus. Kriterierne var simple og lette og var kendt af alle her på hospitalet. De første ca. 300 opererede Karl Henrik selv, og dem bedøvede jeg. Vi havde set fra mit synspunkt et fuldstændig ideelt samarbejde om disse patienter. For én gangs skyld talte vi ikke meget sammen – vi *snakkede* ikke, før Karl Henrik under operationen udstødte de samme ord hver gang: „Nå – har du ham i saksen, William“. På dette tidspunkt blødte patienten ikke mere, blodtrykket var ved at komme tilbage til patientens normale blodtryk, og en mild og behagelig, let munter og afslappet atmosfære bredte sig i operationsstuen. Vi var dels heldige, og dels kunne vi vort kram, for det skete ikke en eneste gang, at disse ord ikke forekom. Det var en meget, meget spændende tid. Mange af disse patienter med blødende ulcus var på det tidspunkt, hvor vi begyndte, i en ussel almentilstand. Vi måtte ofte starte dem med det, som Karl Henrik betegnede som iltarkose. De blev intuberede efter nogen tids iltinhalation. De var bevidstløse uden radialispuls. Disse patienter gjorde vist et meget stærkt indtryk på alle implicerede, såvel læger som sygeplejersker. Vi husker mange af dem endnu i de mindste detaljer. Også baggrunden for deres blødende ulcus erindrer vi. Der er vel logik i, at en dame, hvis mand om formiddagen idømmes 20 års fængsel, om aftenen er ved at bløde sig til døde fra et ventrikel-ulcus. Så kan man jo altid diskutere, om dommen menneskelig set var rigtig, juridisk var den det jo utvivlsomt. Undertiden var vi udsat for kolleger – dog ikke kirurger eller narkoselæger – som ikke rigtig forstod os. Sådanne kolleger kunne støde os umådeligt, hvis de begyndte at snakke, før patienten var „i saksen“, og det gjorde det ikke bedre, hvis vi opererede en af vore egne kolleger under disse forhold. Der er vel ikke mange, der får lejlighed til at deltage i en så spændende tid, hvor vi oven i købet følte, at vi havde det, som folk kalder heldet, med os; samtidig var

vi hele tiden ganske klare over, hvor begunstigede vi var, at vi havde lejlighed til at deltage i alt dette. Måske var den allerbedste følelse, at vi alle følte os som ligeberettigede og lige vigtige for patientens helbredelse. Vi arbejdede ikke under nogen, men sammen med hinanden alle sammen, og belønningen, d. v. s. patientens udskrivelse som helbredt, havde vi alle lige part i. *Det er vel det, man kalder demokrati.* Også patienterne havde dette indtryk. Jeg husker en patient, som efter udskrivelsen gav et klart udtryk for dette. Han, der var indehaver af en ret stor restaurant, inviterede samtlige læger og sygeplejersker, der havde deltaget i hans behandling, til et selskab i restauranten efter udskrivelsen. Hele restauranten blev lukket for andre end os, men kokken, tjenerpersonalet etc. stod til rådighed for os. Vi måtte bestille hos tjenerne, hvad vi ville have af mad og drikke, og alt foregik som sædvanligt på en restaurant med undtagelse af, at det intet kostede. Vi var ikke særlig rige dengang og havde sjældent råd til at gå på restaurant. Hele restauranten tilhørte os den aften, og det følte sådan. Hvis man har en meget livlig fantasi, er der mulighed for, at man kan forestille sig antydningssvis, hvordan den aften var.

Resultaterne med ventrikelopoperationerne tilfredsstillede os, når talen var om dødelighed på disse operationer, men patienterne havde det ofte dårligt efter udskrivelsen. Der var en del tilfælde af sekundært ulcus, og der var nogle af patienterne, som fik gastrocolisk fistel senere i forløbet, så det var ikke så rart at se disse patienter, når de kom ind igen. På dette tidspunkt begyndte Karl Henrik at tale om „løbende kontrol på produktionen“. Enhver ordentlig fabrik har løbende kontrol på produktionen, og dette var endnu vigtigere for os. Efterundersøgelse havde vi altid haft på afdeling A, og ambulante undersøgelser havde vi såmænd både før og efter operation, men nu kom der system i sagerne. Der kom skemaer, der skulle udfyldes, og patienterne blev efterundersøgt ganske systematisk, så intet manglede, når man var færdig med en efterundersøgelse. Patienterne blev også indkaldt regelmæssigt til efterundersøgelse, og hvis man ikke kunne få fat på patienterne på anden måde, tog Karl Henrik ud at besøge dem.

Under et af sine regelmæssige studieophold i England besøgte Karl Henrik

kirurgen H. Visick i York. Her lærte Karl Henrik, at det var en fordel, at den, der opererede, ikke var den samme som den, der bedømte resultaterne. Efter dette studieophold begyndte også perioden med de store resektioner. Omhyggeligt blev der under operationen målt, hvor mange, eller rettere hvor få cm, der blev efterladt langs lille curvatur, langs store curvatur blev der ofte efterladt flere, men alle vasa breviae blev dog taget helt op til lien. Det var egentlig forbløffende, hvor godt patienterne havde det, og hvor meget de faktisk kunne spise i et måltid. De små ventriklers periode varede kun nogle år og afløstes af mere fysiologiske metoder. Karl Henrik, der i kirurgien i nogle år havde været meget teknisk-mekanisk interesseret, vendte nu tilbage til sin virkelige interesse fra ungdomsårene, d. v. s. fysiologi og pathofysiologi, og herved startedes perioden, hvor der blev foretaget virkelige undersøgelser over ventriklens sekretions- og motilitetsforhold.

I den periode, som jeg her omtaler, startede Karl Henrik som den ældste førstereservelæge, blev senere afdelingslæge og igen senere assisterende overlæge på afdeling A. I og for sig forandrede hans stilling på afdelingen sig ikke gennem disse år og de forskellige ansættelser. Han var den daglige leder af afdelingen, han var planlæggeren af ombygningen på afdelingen, han var planlæggeren af videnskabelige arbejder, og han var den, vi alle henvendte os til, når vi havde brug for hjælp. Hvem bestemte egentlig på afdelingen i disse år? Ja, det gjorde vel i så godt som alle forhold – måske alle – den, der var på afdelingen altid. Karl Henrik var der altid og vidste alt om patienter og personale. Professor Foged døde den 22. november 1956, men dette bragte vel ikke større forandringer i den daglige drift af afdelingen. Man så blot om muligt Karl Henrik endnu mere på afdelingen end hidtil. Udnævnelsen til overkirurg på afdelingen kom i september 1957, efter at han havde ledet denne store afdeling igennem mange, mange år. Afdeling A var dengang Karl Henrik Køster.

Willy Dam

Kirurgisk afdeling A, som Karl Henrik Køster blev chef for i 1957, havde i professor Jens Foged's ca. 20 års cheftid, ry for at være landets største og travleste kirurgiske afdeling, med op til 250 senge og over 6000 indlæggelser om året, en stor almen-kirurgisk afdeling, hvor alle former for kirurgi blev udført, inklusive flere specialiteter som kar-, plastik- og kæbekirurgi.

Inden for denne store blok arbejdede Køster som assisterende overlæge på at forbedre de præoperative undersøgelser, indikationsstillingen og de operative indgreb, specielt for de gastro-enterologiske patienter, så der var intet overraskende ved, at Køster, efter Foged's død, hvor afdelingen blev delt og afdeling A's sengetal nedskåret til 108, bestræbte sig på at omdanne denne mindre afdeling til en ren gastro-enterologisk afdeling, et arbejde, der nu godt 10 år efter må siges at være lykkedes fuldt ud.

Afdeling var i Foged's tid på mange felter en fremsynet ledet afdeling, der tidligt indførte for- og efterundersøgelsesambulatorier og som den første afdeling fik en speciel læge tilknyttet som narkoselæge, men tanken om specialisering inden for kirurgien med mindre, grenspecialiserede afdelinger var Foged fremmed.

Som omtalt har afdeling A under Køster's ledelse undergået en metamorfose fra stor almen kirurgisk afdeling til mindre, ren gastro-enterologisk afdeling. At dette har kunnet lade sig gøre, beror blandt andet på, at kirurgisk afdeling M, der blev oprettet ved Afdeling A's deling, under professor Hart Hansen's ledelse, væsentligst har taget sig af ortopædisk-kirurgiske patienter, samt det gode samarbejde de kirurgiske afdelinger imellem, med let adgang til overflytning af patienter, altsammen forhold der har fremmet grenspecialiseringen på Bispebjerg Hospital.

De muligheder en grenspecialiseret afdeling giver for forbedret patientundersøgelse og behandling, for forskning og undervisning, har Køster forstået at udnytte. Kirurgisk afdeling A er under Køster's ledelse blevet fastslået som et kendt gastro-enterologisk forskningscenter, der hvert år besøges af talrige inden- og udenlandske læger. Medvirkende hertil har også været Køster's omfattende gæsteforelæsnings- og foredragsvirksomhed, en aktivitet, der blandt andet har givet sig udtryk ved, at han er udnævnt til medlem af

Finska Läkarselskabet og af Svensk kirurgisk Förening samt Corresponding Fellow of the Association of Surgeons of Great Britain and Ireland, samt at The British Society of Gastro-enterology i 1968 har udnævnt ham til corresponding fellow, en stor hæder, da deres antal i hele verden er limiteret til 30.

Ligeledes har Køster siden 1966 været medudgiver af „The Scandinavian Journal of Gastroenterology“.

I 1959 fik Køster oprettet et gastroenterologisk laboratorium ved Afdeling A. Dette er vokset støt siden starten på en sygestue til at have egne lokaler, der nu står foran udvidelse, og der foretages her årligt over 2500 undersøgelser.

De kliniske forskningsmuligheder i Danmark er ringe, men takket være dette laboratorium og flittige læger er mange videnskabelige arbejder blevet publiceret og mange patienters behandling forbedret.

Chefen for en specialafdeling har en særlig forpligtelse til at undervise – en pligt som Køster med iver har opfyldt, hvad enten det drejer sig om medicinske studenter, yngre læger på afdelingen, vordende specialister eller efteruddannelse af speciallæger.

Ikke blot egen afdeling, men hele Bispebjerg Hospitals udvikling har optaget Køster. Dette kom tydeligt frem, da han var „sjælen“ i oprettelsen af den første blodbank i Danmark, anlagt på Bispebjerg Hospital i 1951, og senere gennem arbejde i planlægnings- og moderniseringsudvalget, specielt med planlægning af central- journalarkiv og ny skade- og modtageafdeling.

Uden for hospitalets rammer har Køster deltaget i lægeforenings- og organisationsarbejde, som bestyrelsesmedlem i Københavns Lægeforening, i Speciallægeorganisationernes Sammenslutning, i Danske kirurgers Organisation, som formand for Foreningen af overlæger under Københavns Kommune og senere som formand for Foreningen af Hospitalsoverlæger i København og medlem af sygehusforeningens stillingsnormeringsnævn. Gennem dette arbejde har han øvet indflydelse på udviklingen af sygehusvæsenet som helhed. Køster's forskellige arbejder og hovedinteresser kan inddeles i ret skarpe

tidsperioder. Således skaffede han sig en bred almen lægeuddannelse i provinsen fra eksamen i 1934 frem til 1939.

Efter sin ansættelse på afdeling A arbejdede han videnskabeligt med shockets pathofysiologi, såvel klinisk på afdelingen som eksperimentelt hos professor August Krogh. Dette arbejde var anlagt som disputatsarbejde, men krigen kom og greb forstyrrende ind.

Professor Chiwitz anmodede Køster om at udgive sine litteraturstudier og oversigtsarbejder om det traumatiske shock, da det kunne være en nyttig lærebog under krigsforhold. Til Køster's spagfærdige indvending om, at dette var halvdelen af hans disputats, svarede Chiewitz: „Du får hurtigt lavet en anden.“

Og bogen kom: „Traumatisk Shock“, udgivet af Statens civile Luftværn med forord af Ole Chiewitz.

Resten af disputatsen, resultaterne af de eksperimentelle forsøg, blev under flugten til Sverige medbragt og deponeret i den danske ambassade i Stockholm, men blev efter krigen aldrig genfundet, trods stor efterforskning ledet af daværende udenrigsminister Christmas Møller.

Men dette var ikke den eneste måde, hvorpå krigen greb ind i Køster's videre skæbne. Modstandsbevægelsens arbejde tog stadig en stigende del af hans arbejdskraft, og sluttelig kom flugten til Sverige og transporten videre til England.

Fra da af og de næste 5 år var Køster's arbejde og interesse krigskirurgi, først som aktiv kirurg ved felttoget op gennem Europa, siden hen som overlæge i forsvarets lægekorps og underviser i krigskirurgi.

Under arbejdet som krigskirurg, hvor shockbehandling og blodtransfusion spiller så stor en rolle, er formentlig tanken om og interessen for forbedret transfusionsbehandling, også under fredsforhold, dukket op.

Fra 1948 og ti år frem i tiden finder vi Køster aktivt arbejdende med disse forhold, først som formand for Dansk kirurgisk Selskabs blodtransfusionsudvalg, et arbejde der medførte oprettelse af indenrigsministeriets transfusionsnævn i 1954, som Køster blev udpeget til formand for, og hvor han i 6 år udførte et stort og banebrydende arbejde. Samtidig hermed var han

medlem af bestyrelsen for Société International de Transfusion Sanguine og tog som tidligere nævnt initiativet til oprettelsen af landets første blodbank ved Bispebjerg Hospital i 1951.

Parallelt med dette arbejde har Køster som formand for Dansk Standardiseringsudvalg for infusionsapparat, samt for udvalget for injektionssprøjter og kanyler, foruden medlemsskabet af International Standards Organization, udført et stort arbejde for forbedret og sikrere transfusionsvirksomhed.

Efter at Køster i 1957 blev chef for kirurgisk afdeling A, har han viet størstedelen af sin arbejdskraft og interesse for opbyggelsen af specialt gastroenterologi, et arbejde der allerede er omtalt i indledningen og derfor ikke skal gentages.

Hvorledes er da Karl Henrik Køster som chef og daglig leder af afdelingen? Jo, Karl Henrik har netop de egenskaber, som vor tid kræver af en chef. De tider er forbi, hvor sygeplejersken på forespørgsel om, hvad patienten fejler, svarer: „Det ved vi ikke endnu, for overlægen har ikke bestemt det.“

Afdelingen ledes i en sand demokratisk ånd, den læge der ved mest om en sygdoms undersøgelse eller en patients behandling, er også den, der kommer til at bestemme, men han må med klare argumenter gøre rede for, hvorfor og hvordan. Til gengæld forbliver ingen læges evner uudnyttede – alle ansatte bliver sat på en opgave, og ingen går forgæves til Karl Henrik om hjælp eller vejledning.

At der i Danmark er tradition for, at ingen læge livet igennem kan affinde sig med et „en anden læge underordnet stede“ i læge-patient forholdet, har Karl Henrik for længst indset og tidligt og silde gjort sig til talsmand for oprettelsen af sideordnede overlæger i Københavns Kommune. At han ikke blot taler herom, men også i praksis gennemfører dette, skal blot nævnes.

Tonen på afdelingen er glad og tillidsfuld, og intet foregår mere højtideligt, end tilfældet kræver. Afdelingens konferencer krydres med historier og anekdoter fra en svunden tid, der altid forekommer morsommere end hverdagen. Men det er ikke blot fortiden, der har interesse. Karl Henrik

er altid rede til en diskussion om den sidste maleriudstilling, den sidst udkomne bog eller de nyeste politiske strømninger i ind- eller udland.

Når dertil føjes, at Karl Henrik er præcis og møder den læge, der kommer 5 minutter over 8 til røntgenkonferencen, med bemærkningen: „Kan De ikke lade være med at komme præcis . . . (lang pause) . . . 5 minutter for sent hver morgen!“, at han utrætteligt bebrejder de nyankomne læger, at journalforsiden ikke er udfyldt rigtigt og indprenter dem de små detaljers betydning, – at han afskyr udtryk i operationsbeskrivelser som at dette eller hint foretages „på sædvanlig måde“, – ja, så begynder billedet af Karl Henrik som chef at tegne sig.

Så sandt som, at en dag fuldt optaget af operationer, stuegang, møder og forberedelse til nye møder, er en lykkelig dag, må Karl Henrik være et lykkeligt menneske – og vi, hans medarbejdere, har intet større ønske for ham nu på hans 60-årsdag.

F. Zachariae

Apothekerne, disse Pengehøge, plukke den menige Mand —

Det var de ord, hvormed en *Køster* i 1638 karakteriserede apothekerstanden; som læge på Christian IV's tid fandt han apothekerne anmassende, „thi“ – som kollegaen Professor Thomas Bartholin skriver – „som oftest give de sig med tomt Praleri i Smug af med at udøve Lægekunsten“.

Men det er nok et spørgsmål, om lægerne af *Køster*-familien i vore dage vil være fuldt så strengt indstillede over for apothekerne – familien har gennem det sidste par århundreder som læger og apothekere skabt et væsentligt indslag i dansk kulturliv. Som velhavende apothekere fik de mulighed for at virke for dansk demokratisering og folkeoplysning i forrige århundrede, og som læger har de virket ikke blot for den menige mand, men som kirurger givet indtryk af dansk indsats også udenlands.

Familienavnet *Køster* skal – ifølge familietraditionen – afledes af det latinske ord: *custor*, en bevogter, beskytter, hovmester. I den senere middelalder anvendtes ordet for kirketjeneren, der opbevarede de hellige kar.

Det første sikre, der kendes om stamfaderen til overkirurg *Karl Henrik Køster* (1909 –), er en fra Bremen til Bergen i Norge indvandret *Lüneberg Köster* (–1785). Ifølge Bergens Borgerbog tog han borgerskab dér 23. oktober 1764. Han havde da tjent „Sr. Christian Mohn for Gesell ærlig og troe“ og ønskede at blive pakhuforvalter, men opnåede i stedet for erhverv som fiskevejer. En måned senere blev „ungkar, gesell Lüneberg Köster viet til *Barbra Catharine Jonasdatter Giersing* i Nykirken i Bergen den 7. november 1764.

Navnet Køster er ikke ukendt i Danmark–Norges historie. I det 17. århundrede var den førnævnte lærde Henrik Køster og hans to sønner Henrik og Andreas kendte læger i henholdsvis Nykjøbing Falster og Århus. I det 18. århundredes midte fandtes i Bergen tre med navnet Køster: Johan Køster, der 13.11.1737 blev viet i Korskirken, Henrich Køster, der som underfiskevrager 28.2.1741 tog borgerskab i Bergen, og stamfaderen til de nuværende medlemmer af Køster-familien: Lüneberg.

Formentlig stammer alle de nævnte fra Lüneburg-egnen – om lægerne ved man, de var fra Tyskland; Heinrich var fra Diepholz, der lå i det daværende fyrstendømme Lüneburg. Om Henrich vides i øvrigt kun, at hans enke dør 2. august 1788 i Bergen, men om hans eventuelle familieskab med Lüneberg kan intet fremskaffes. Ved vielsen oplyses det, at Lüneberg Køster stammer fra Bremen, men gentagne undersøgelser i stadsarkivet dér – hvor kirkebøgerne fra det 16. og 17. århundrede trods 2. verdenskrigs bombardementer endnu eksisterer – har endnu ikke givet resultat.

Men tænkeligt er det, at Bergens driftige handel og fiskeri i det 18. århundrede foruden krigsurolighederne i Europa (syvårskrigen) har fristet forskellige medlemmer af Køster-familien i Bremens omegn til at opnå bedre levevilkår i Norden.

Lüneberg Køster klarer sig i hvert fald i Bergen som fiskevejer; sammen med hustruen får han børnene Rebecka (1765), Jacob (1768), Regine Hedvig (1769) og Jacob Jonas (1771–1846). Han må være død omkring 1785, for 5. november samme år holdes skifte efter ham.

Året inden sin død får han 28. juli 1784 oprettet lærekontrakt for sønnen Jacob Jonas med apothekeren ved Svaneapotheket i Bergen, Johan Carl de Besche.

Jacob Jonas Køster, der er født 12. januar og døbt seks dage senere i Bergens Korskirke (Nykirken), skal ifølge kontrakten oplæres i apotheker-kunsten samt have kost og klæder i 8 år; til gengæld skal han i det sidste læreår tjene som karl uden løn. 23. april 1792 får Jacob sit lærebrev af de Besche's svigersøn, Nebelung, der selv havde været apotheker i Altona; han havde da opnået at være konditioneret i to år. Det følgende år arbej-

dede han på Elefantapotheket i Holbæk, der havde bevilling til at holde værtshus „med udtapning af Vin og fransk Brændevin samt Logering af Fremmede“. Fra 1793 til 1797 tjente Jacob Køster på Frederiks Hospitals apothek i København, hvor J. D. Cappel's interesse for kemi fortsattes af efterfølgeren Jens Samuel Grønlund. Han fik dermed indblik i kemisk farmaci, og for yderligere at dygtiggøre sig inden for dette fag rejste Køster 1797 til Cappel's elev, apotheker Nicolai Tychsen i Kongsberg, hvor han hos denne fremstående kemiker studerede botanik og mineralogi. 8. september 1797 bestod han farmaceutisk eksamen med laud, og 10 dage senere udnævntes han til provisor ved Århus Svaneapothek.

Som det var skik i de tider, overtog man ofte ikke blot forgængerens embede, men også enken. Og hermed knyttes en god dansk slægt sammen med Køster-familien; foruden præster, der var lægekyndige, talte den også en

JACOB JONAS KØSTER
f. 12/1-1771 i Bergen
d. 9.9.1846 i Århus

Maleri i privateje

apotheker samt en kendt okulist og broksnider. Køster ægtede 16. oktober 1799 *Margrethe Christine Selmer* (1766–1802), der havde siddet enke i to år efter den tidligere apotheker Peter Nielsen Lystagger (1751–97). To dage efter sit bryllup søgte den fem år yngre Køster bevilling til apotheket, hvilket han opnåede 15. november samme år, fordi han, som stiftamtmanden skriver, „ved sin Flid, Nøjagtighed og fuldt anstændige Opførsel havde erhvervet sig saavel Stiftsfysici og Chirurgorum Bifald som alle andres Agtelse“.

Margrethe Selmer var selv apothekerdatter; faderen *Schack Mathiesen Selmer* (1724–83) havde i 1757 købt Svaneapotheket efter fallitauktion, bragte det på god fod i et par velindrettede bygninger, som endnu findes i Vester-gade. 1759 ægtede han *Anna Elisabeth Jensdatter Sanne* (1739–1815), sted-datter af rådmand Rasmus Eriksen Müller. Efter Selmer's død bestyredes det

ANNA ELISABETH JENS DATTER SANNE

f. 22 5 1739 i Århus

d. 29 12 1815 i Århus

Maleri i privateje

SCHACK MATHIESEN SELMER

f. 7 1-1724 i Øster Suede

d. 11/3-1783 i Århus

Maleri i privateje

af forskellige for enken, indtil svigersønnen, den ovennævnte Peter Lystagger, 1792 overtog det sammen med datteren Margrethe Christine, som han giftede sig med samme år. Lystagger var en dygtig og driftig mand, der bl. a. fremstillede en sundheds-chokolade, som af den stedlige physicus anbefaledes som overmåde virksom „i Prædisposition til den gyldne Aare. Gigt, Værk, Kirtel-Sygdom og alt det Onde, som flyder af Circulationens Seendrægtighed i Indvoldene“.

Schack Selmer's forfædre talte adskillige præster – særlig kendte er den yngre og dennes bedstefar den ældre Mathias Selmer. Denne sidste (1676–1738) blev præst i Øster Snede ved Ribe og var kendt ikke alene som gejstlig, men „ogsaa som en god Medicus, der curerede fast alle Syge, som søgte ham, endog adskillige af dem som Doctores hafde overgivet. Han var en høi, før Mand af skøn Anseelse, men ikke tyk eller feed, hvilket han afskyede. Han smagte aldrig Tobak, Snustobak eller Brændevin, han kaldte det for . . . liderlighed. De der ikke kjendte ham ret, mente han var storagtig. De sagde, han førte en Person som en General eller Bisp“.

Hustruen *Cæciliane Funch* (1691–1727) nåede han at skaffe 14 fødsler, før hun døde 37 år gammel.

En anden lægekyndig Selmer var *Georgius*, der 15. april 1636 i Viborg fik kgl. bevilling med eneret for hele Jylland „paa det at ingen Fremmede, som her kommer indløbendes, at maatte bruge sin Kunst med Okulisteri og Brocksneiden“ uden han. Han havde tjent som feltskær i Christian IV's svenske og tyske krige og var fulgt med op til Viborg fra Slesvig.

Da Margrethe Christine, Jacob Køster's første kone, dør i 1802, gifter han sig året efter med den seks år yngre søster *Elisabeth* (1772–1846). Med sine to koner opnår han i første ægteskab sønnen *Schack Lüneberg* (1801–76), der bliver oldefar til *Karl Henrik Køster*, og i andet ægteskab bl. a. *Janus Køster* mellem hvis 10 børn lægen *Ludvig Frederik Schack Køster* (1841–88) og præsten *Holger Kristian Valdemar Køster* (1848–1923) er de mest kendte. Holger var således blandt underskriverne på den berømte Askov-adresse (1878), og 1875 giftede han sig med den for veldædighed og fromhed kendte *Camilla Christiane Frederikke Olsen* (1838–1903), der

HENRIETTE PETRINE WINKEL
f. 1/10 1801 i Arhus
d. 11/5 1865 i Arhus

Daguerreotypi

SCHACK LÜNEBERG KØSTER
f. 5/10 1801 i Arhus
d. 14/5 1876 i Randers

Litografi efter foto.

KIRSTINE MARIE RASMUSSEN
f. 20/10 1845 i Randers
d. 11/8 1902 i København

Fotografi

CARL JANUS KØSTER
f. 7/6 1839 i Randers
d. 2/11 1870 i Randers

Fotografi

1871 var blevet enke efter hans fætter, kapellanen hos Grundtvig *Hans Christian Ørsted Køster*.

Fra den ovennævnte Schack Lüneberg Køster stammer bl. a. lægen *Søren Vinkel Køster* (1833–1909), der praktiserede i Hobro, senere i Randers og København, direktøren for Københavns Amtssygehus *Jacob Elisius Køster* (1834–1918), der i øvrigt blev gift med en broderdatter til Schack Lüneberg's hustru, den fornævnte kapellan ved Vartov Hospital *Hans Christian Ørsted Køster* (1836–71) og apotheksforpagteren i Randers *Carl Janus Køster* (1839–70), der bliver bedstefar til *Karl Henrik Køster* (1909–)). Der skulle komme flere læger blandt Køster-familien: *Carl Adolf Køster* (1873–1943), en søn af hospitalsdirektøren; han var selv gift med en læge *Josephine Antonie Theresia Marschall* (1872–1943) og havde praksis først i Flakkebjerg, senere i Århus og i Charlottenlund. Randers-apothekeren *Carl Janus Køster* fik sønnen *Henrik Schack Køster* (1867–1937), der blev far til årsagen til det her nedfældede anetræ: *Karl Henrik Køster* (1909–) og bedstefar til lægen *Niels Køster* (1935–).

Som det ses af ovenstående, er det en frodig kreds af fremstående mænd, der blev en følge af forbindelsen mellem de livsnære familier Køster og Selmer. Det blev ikke ved pengepugende apothekergerning alene – om end farmacien har skabt god økonomisk basis for efterkommerne. Men der måtte slides.

På Svaneapotheket i Århus solgte *Jacob Jonas Køster* ikke blot medicin; jævnligt averterede han i Aarhuus Adressecontoirs Efterretninger med finere urtekramvarer, og i 1805 giver han sig endog til at forhandle den nye Pharmacopoea Danica. 3 år før sin død sælger han apotheket – og under sig otium i en forstad til Århus kaldet Spanien.

Sønnen af første ægteskab: *Schack Lüneberg Køster* (1801–76) blev både apotheker og politiker – og kom på begge områder til at yde en virksom indsats. Navnet Schack havde han taget i arv fra Selmer-familien; hans oldefar på mødrene side havde været ansat i midten af 1700-tallet hos Grev Christian Frederik Schack til gården Gram ved Haderslev.

Som dreng frekventerede *Schack Lüneberg Køster* Århus lærde skole og

Indeholder No. 1 for Køsters Mavebitter
Lige størrelser: „ESSENTIA AMARA KOESTERI VERA“

dimitteredes 1819 fra Københavns Universitet. Allerede i skoletiden havde han kastet sig over studier af botanik og kemi, og da han 1820 havde bestået examen philolog. – philosoph., ville han have studeret medicin, men efter faderens ønske blev han discipel på dennes Svaneapothek i Århus. Tre år senere bestod han farmaceutisk eksamen, hvorefter han konditionerede på Gl. Torvs apothek i København hos den kemisk-, fysisk- og kunstflidsinteresserede Johan Gottlieb Blau (1765–1827).

Af betydning for Køster's videre løbebane blev da fysikprofessoren Hans Christian Ørsted (1777–1851) og dennes interesse for, som han skrev 1813, at „foranledige Apothekerne til at vorde Chemikere, saa . . . landet på sine vigtigste Punkter vorde forsynet med Mænd, der videre kunde udbrede chemiske Kundskaber“. Ørsted havde omkring 1800 endog bestyret Løveapotheket i København for sin beundrede kemilærer ved Chirurgisk Academi Professor J. L. Manthey. 1806 udsendte Ørsted et omfattende forslag til en reform af den farmaceutiske uddannelse og eksamen, men uden succes. Både apothekere og det medicinske fakultets medlemmer følte sig krænkede over indblanding – og et nyt reformforslag 1813 endte i statsministerens chatolskuffe. Først 15 år senere lykkedes planerne for farmaceuten William Zeise, måske fordi Ørsted på den tid var Universitetets rector, og broderen A. S. Ørsted var deputeret i Kongens Cancelli.

Ved kgl. forordning af 2. juni 1828 gennemførtes eksamensfag og eksamen for farmaceuterne til gavn for „de experimentale Videnskaber“. Året efter blev Polyteknisk Lærestalt stiftet på forslag af en universitetskommission, hvor H. C. Ørsted var drivkraften.

Allerede 1824 havde H. C. Ørsted stiftet det stadig højt estimerede „Selskabet til Naturlærers Udbredelse“, og det overdroges den unge, initiativrige Køster at holde letfattede forelæsninger i større jyske byer ved rejser i årene 1825 og 1827. Særligt i Århus flokkedes tilhørerne om hans foredrag.

1828 vandt Køster Universitetes guldmedalje for en naturvidenskabelig afhandling, og samme år opnåede han bevilling til at anlægge et kemisk laboratorium og drive en drogueri- og materialhandel i Randers, hvor han

nedsatte sig i 1829. Med støtte af H. C. Ørsted fik han 16. november 1831 bevilling til at anlægge et nyt, ændret apothek i Randers – dog måtte han efter tidens skik udrede 5000 Rd. sølv i rekognition; heraf gik de 4000 til den nystiftede Polyteknisk Anstalt (Ørsted og økonomi er en studie for sig!) og 1000 til Randers fattigvæsen.

Køster købte ejendommen i Middelgade 2, hvor tidligere byens Elefantapothek havde ligget. Bygningerne var opført 1802, efter at Elefantapotheket var flyttet til Torvegade samtidig med at det skiftede navn til Løveapotheket. På den smukke empirebygningss trappegang i porten havde bygmesteren ladet opsætte med gylden skrift:

„Er Du ærlig, ren af Sind
Da vær velkommen og gak ind,
Men er Du Hykler og ei god,
Da viig og sæt ei ind Din Fod.“

Køster fik efterhånden interesse for byens og landets kulturelle og politiske problemer; han deltog således i de skandinaviske naturforsker møder 1840, 1847 og 1856. Allerede 1838 var han blevet borgerrepræsentant i Randers, og fra 1847–58 var han rådmand. Det kneb derfor at passe apotheket, og fra 1842–52 var Marcus Selmer (1818–1900) bestyrer for det. 1867–70 havde sønnen *Carl Janus Køster* (1839–70) det i forpagtning. Efter sønnens død ledede Schack Køster det igen, indtil det 1871 overtoges af svigersønnen Jens P. Karmark Obel (1836–1909).

Under kampen for en fri forfatning bliver Køster 1841 valgt til stænderdeputeret og mødte i Viborg 1844–48; mere på grund af troskab end på grund af indflydelse bliver han kongevalgt medlem af den grundlovgivende rigsforsamling og i årene 1849–53 samt 1855 landstingsmand. Han bliver stifter og direktør af Randers Diskontobank 1858–71 – udnævnes 1858 til Cancelliråd og 8 år senere til Justitsråd. I en nekrolog nævnes det, at han „omfattede sin Gerning som Apotheker med stor Alvor, Kjærlighed og Interesse. Ikke blot ligeoverfor Lægerne og det Apotheket søgende Pu-

blicum havde han søgt at opnaa og bevare Tillid og Velvillie, som han satte stor Pris paa; men det var ham altid en Glæde i hans kraftigste Aar ligeoverfor Haandværkere og Fabrikanter, Husmødre og Andre at være til-rede med det rige Fond af chemisk og teknisk Kundskab, han besad, og bistaa med nye Undersøgelser“. På Københavns medicinskhistoriske Museum findes en af de blåmalede bojaner af „ostindisk porcelæn“ mærket „Mumia“, som indførtes som standbeholder på Randers Svaneapothek – et minde om læretiden hos Blau på Gl. Torvs Apothek.

1945 fik den tidligere Carlsen's Allé i Randers navneforandring til „Køsters Allé“ – Carlsen havde været tyskerentreprenør under 2. verdenskrig, og alleens beboere ønskede mindet derom fjernet, og Køster mindet.

10 dage efter overtagelsen af apotheket gifter Køster sig med *Henriette Petrine Winkel* (1804–65), datter fra to driftige købmandsfamilier i Ålborg. Det er en broderdatter af hende, *Caroline Winkel* (1840–1920), der senere bliver gift med den førnævnte hospitalsdirektør *Jacob Elisius Køster* – fætter-ten til apotheksforpagteren *Carl Janus Køster*.

Med sin i 1860 fremstillede „Køsters Mavebitter“ fik *Carl Janus Køster* (1839–70) familienavnet kendt over hele Danmark; trods sin alt for korte levetid skabte han et medikament, der har bevaret sit ry, men også sin konkurrenceevne over for efterligninger. Produktionen er gennem et sekel blevet femdoblet – og recepten for dens sammensætning af syv forskellige østerlandske urter, sprit, sukker og to essenser, opbevares fortsat i en brand- og dirkefri boks, således at i dag kun fem mennesker hos firmaet Georg Bestle A/S, der siden 1962 fremstiller bitteren, kender opskriften. Til at begynde med solgtes den under navnet: Janus Køsters Mavebitter, og opnåede medaljer ved verdensudstillingen i København 1888 – foruden 6 senere bl. a. i Innsbruck, Paris og Wien. En konkurrent i Randers prøvede at lancere „v. Køsters Mavebitter anbefalet af Hr. justitsråd, overlæge Rathje i Randers og overlæge Breinholm i Viborg“ – men uden succes trods store annoncer. Morsomt nok har mavebitteren gennem de senere år fået stor afsætning i Amerika.

Carl Janus Køster giftede sig fire år før sin død med *Kristine Marie Rasmussen* (1845–1902), datter af en stedlig skomager og hustruen, født Hille-
rup. En søn af dette ægteskab blev *Henrik Schack Køster* (1867–1937); han fik studentereksamen 1885 i Randers og blev læge 1893. Efter ansæt-
telser på Frederiks Hospital blev han en betroet førsteassistent på professor
Rovsing's privatklinik i Rosenvængets Allé i årene 1898–1902 og igen fra
1905–13. Foruden at være korpslæge i hæren fra 1910–13 og overlæge
uden for nr. fra 1913–23, fik Køster 1913 efter den berømte overlæge, pro-
fessor Hjalmar Maag, virke som chef for Præstø Amtssygehus i Næstved
indtil sin død i 1937. Han fik lejlighed til her at oparbejde en stor, meget
påskønnet kirurgisk praksis på det i 1817 ved testamentarisk gave fra kirurg-
kollegaen, skarpretter Christian Suhr (1750–1812) oprettede sygehus. Sær-
lig kendt i byen blev Køster for sin interesse for appendicit'ens problematik

FRIDA EMILIA ÖHIQUIST
f. 25.12.1874 i Uleåborg, Finland
d. 1.12.1956 i København

Fotografi

HENRIK SCHACK KØSTER
f. 21.9.1867 i Randers
d. 1/8.1937 i Næstved

Fotografi

og operative behandling. Skæbnen ville, at han selv – kort før han skulle afgå som overkirurg – blev ramt af blindtarmsbetændelse. Under sin reservelæges sommerferie, hvor Køster var overbebyrdet med arbejde dag og nat, følte han sig en eftermiddag utilpas. Feberen steg i nattens løb, og da to kirurgvenner fra ungdommen – Christian Rovsing, søn af professor Rovsing, og R. E. Christensen, Fåborg – nåede frem til sygelejet den følgende eftermiddag, stod det dem ligesom Køster selv klart, at det måtte være en appendicitis, der omgående trods høj feber og fremskreden alder måtte opereres. Kræfterne slog imidlertid ikke til, og Køster døde nogle dage senere, godt en måned før han skulle tage afsked med en overlægegerning, Køster ifølge samtidige nekrologer havde varetaget med sjælden dygtighed og menneskelighed. Hans evne til at opmuntre dårlige patienter var legendarisk; hans retlinede usnobbethed medførte, som Køster's nære ven, Næstved-lægen Ove Ingerslev, udtrykte det: „... at Køster altid sagde sine Meninger lige ud, naar han skønnede det paakrævet... Hans lyse Skikkelse og venlige Tale lettede Vejen for mange... I over 40 Aar havde han kæmpet Dage og Nætter for sine syge Menneskers Vel paa sin Operationsstue. I sin korte Fritid, ofte afbrudt, var han en interesseret Iagttager af Livets Foreteelser, opmærksom paa alt nyt, en sjælden god og trofast Ven for sine mange Venner, som han med Glæde samlede i sit Hjem.“

I øvrigt havde Køster fra sine unge dage interesseret sig for rosporten, og han havde derfor erindringsmedaljen for olympiaden i Stockholm 1912. Han var også stifter af Næstved Rotary Klub og var dens præsident 1933–34.

15. april 1908 giftede han sig med *Frida Emilia Öbquist* (1874–1956), datter af den finske kaptajn Otto Öhquist og Maria Sevon. Begge ydede gennem årene en stor humanitær indsats – højt vurderet er fru Frida Køster's indsats som oversygeplejerske ved den første Finlands-ambulance i 1918 – en patriotisk indsats som sønnen *Karl Henrik Køster* (1909–) i rigt mål senere skulle få lejlighed til at videreføre til gavn for Danmark.

Med disse linier er det søgt – som en ringe tak for muntre og lærerige stunder for et kvart sekel siden under reservekirurgen *Karl Henrik Køster* – at skildre lidt om baggrunden for den overkirurg, der i snart 30 år trofast og slidsomt har været med til at befæste ryet om Bispebjerg Hospital.

Det er nok ikke så galt at komme af disse pengehøge, apothekerne, når det gennem generationer har kunnet give vekselvirkning med læger, der skulle forvalte både medikamenter og operative indgreb. Via mavebitteren fra broksnideren til vor tids fremstående mave-tarmkirurg!

Til lykke.

E. Snorrason.

